Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2026)0064

Mājokļu krīze Eiropas Savienībā: piedāvātie risinājumi, kuri nodrošina pienācīgus, ilgtspējīgus un cenu ziņā pieņemamus mājokļus

Eiropas Parlamenta 2026. gada 10. marta rezolūcija par mājokļu krīzi Eiropas Savienībā: piedāvātie risinājumi, kuri nodrošina pienācīgus, ilgtspējīgus un cenu ziņā pieņemamus mājokļus (2025/2070(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā 2024. gada 18. decembra lēmumu par Īpašās komitejas mājokļu krīzes risināšanai Eiropas Savienībā izveidi ar mērķi ierosināt priekšlikumus, kā nodrošināt pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļus, un noteikt minētās komitejas pienākumus, skaitlisko sastāvu un pilnvaru laiku[1],

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES), jo īpaši tā 3. panta 3. punktu, 5. panta 1. un 3. punktu un 2. protokolu par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu,

– ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), jo īpaši tā 9., 14., 114., 151., 153., 160., 168., 174. un 175. pantu un 26. protokolu par sabiedriskiem pakalpojumiem,

– ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, jo īpaši 1. pantu par īpašumtiesību aizsardzību tās Protokolā Nr. 1,

– ņemot vērā Parlamenta 2025. gada 10. septembra rezolūciju par kohēzijas politikas investīciju lomu pašreizējās mājokļu krīzes novēršanā[2],

– ņemot vērā Eiropas Savienības Reģionu komitejas 2025. gada 14. maija atzinumu “Pilsētu un reģionu loma ES cenas ziņā pieejamu

---

1 OV C, C/2025/1982, 11.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1982/oj.
2 Pieņemtie teksti, P10_TA(2025)0187.

mājokļu plānā”[3],

– ņemot vērā *UN-Habitat* 2025. gada 2. jūnija ziņojumu par 2024. gadu “Pienācīgi mājokļi visiem”,

– ņemot vērā Eiropas Reģionu komitejas 2024. gada 17. aprīļa atzinumu “Viedi, ilgtspējīgi un cenas ziņā pieejami mājokļi kā vietējo pašvaldību instruments dažādu problēmu risināšanai”[4],

– ņemot vērā ANO Eiropas Ekonomikas komisijas (*UNECE*) 2024. gada 31. augusta ziņojumu “*Challenges and priorities for improving housing affordability in the UNECE region*” (“Mājokļu finansiālās pieejamības problēmas un prioritātes tās uzlabošanai *UNECE* reģionā”),

– ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2024. gada 5. decembra atzinumu “Sociālie mājokļi Eiropas Savienībā – kvalitatīvi, ilgtspējīgi un pieejami”[5],

– ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2025. gada 18. septembra atzinumu “Par Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu – pilsoniskās sabiedrības devums”[6],

– ņemot vērā Komisijas 2026. gada 20. janvāra paziņojumu “Līdztiesības savienība: rasisma apkarošanas stratēģija 2026.–2030. gadam” (COM(2026)0012),

– ņemot vērā Hihonas deklarāciju “Mājokļi visiem ilgtspējīgā, veselīgā un iekļaujošā būvētā vidē”, ko 2023. gada 14. novembrī parakstīja ES dalībvalstu par mājokļiem un pilsētvides attīstību atbildīgie ministri,

– ņemot vērā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) 2021. gada 31. maija ziņojumu “*Brick by Brick: Building Better Housing Policies*” (“Ķieģeli pa ķieģelim: labākas mājokļu politikas veidošana”),

– ņemot vērā ESAO 2021. gada 18. janvāra ziņojumu “*Building for a better tomorrow: Policies to make housing more affordable*” (“Veidojot labāku nākotni: politikas risinājumi, lai padarītu mājokļus cenas ziņā pieejamākus”),

– ņemot vērā Pasaules Veselības organizācijas 2018. gada 23. novembra pamatnostādnes mājokļu un veselības jomā,

---

3 OV C, C/2025/3475, 16.7.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3475/oj.

4 OV C, C/2024/3667, 26.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3667/oj.

5 OV C, C/2025/771, 11.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/771/oj.

6 OV C, C/2026/26, 16.1.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/26/oj.

– ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas (virspalāta) 2020. gada 22. septembra spriedumu lietā *Cali Apartments SCI* un *HX/Procureur général près la cour d'appel de Paris* un *Ville de Paris*[7],

– ņemot vērā ESAO 2019. gada 1. maija ziņojumu "*Under Pressure: The Squeezed Middle Class*" ("Spiediena apstākļos: izspiestā vidussķira"),

– ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1., 4., 16., 17., 21. pantu, 21. panta 1. punktu, 23., 24., 25., 26. pantu, 34. panta 3. punktu un 36. pantu,

– ņemot vērā pārskatītās Eiropas Sociālās hartas 15. panta 3. punktu, 16. pantu, 19. panta 3. punktu, 23., 30. un 31. pantu,

– ņemot vērā Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, jo īpaši tā 11. panta 1. punktu,

– ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, jo īpaši tās 8. un 25. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 24. aprīļa Direktīvu (ES) 2024/1275 par ēku energosniegumu[8] (Ēku energosnieguma direktīva),

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 11. aprīļa Regulu (ES) 2024/1028 par datu vākšanu un kopīgošanu saistībā ar izmitināšanas vietu īstermiņa īres pakalpojumiem un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724[9],

– ņemot vērā ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM) Nr. 11, 5, 10 un 3, ko ANO dalībvalstis pieņēma 2015. gada septembrī un pēc tam atbalstīja Padome,

– ņemot vērā 2021. gada 21. janvāra rezolūciju par pienācīgu un cenu ziņā pieņemamu mājokļu pieejamību visiem[10],

– ņemot vērā 2019. gada 26. marta rezolūciju par finanšu noziegumiem, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu[11],

– ņemot vērā Komisijas 2011. gada 20. decembra Lēmumu 2012/21/ES par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta

---

7 Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedums lietā *Cali Apartments SCI* un *HX/Procureur général près la cour d'appel de Paris* un *Ville de Paris*, C-724/18 un C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

8 OV L, 2024/1275, 8.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj.

9 OV L, 2024/1028, 29.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.

10 OV C 456, 10.11.2021., 145. lpp.

11 OV C 108, 26.3.2021., 8. lpp.

piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (C(2011)9380),

– ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru (ESTP), tostarp sociālo rezultātu pārskatu, ko Parlaments, Padome un Komisija izsludināja un parakstīja 2017. gada 17. novembrī, jo īpaši tā 2., 3. un 20. principu, kā arī 19. principu par mājokļiem un palīdzību bezpajumtniekiem,

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 1. aprīļa paziņojumu "Modernizēta kohēzijas politika. Vidusposma pārskatīšana" (COM(2025)0163),

– ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2020. gada 16. septembra atzinumu par tematu "Universāla piekļuve pienācīgam un ilgtspējīgam mājoklim par ilgtermiņā pieņemamu cenu"[12],

– ņemot vērā Eiropas Reģionu komitejas 2024. gada 21. novembra atzinumu "Atjaunināta tāda kohēzijas politika pēc 2027. gada, kas nevienu neatstāj novārtā"[13],

– ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas īpašā referenta 2019. gada 26. decembrī publicētās pamatnostādnes par tiesību uz pienācīgu mājokli īstenošanu, jo īpaši tajās ietvertās tiesības uz nediskriminēšanu mājokļa jomā;

– ņemot vērā Eiropas Investīciju bankas grupas 2025. gada jūnijā prezentēto rīcības plānu cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu mājokļu jomā,

– ņemot vērā 2020. gada pārskatu par sociālajiem mājokļiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, kuru Eiropas Investīciju bankas grupa publicēja 2020. gada 1. jūlijā,

– ņemot vērā Eiropas Revīzijas palātas 2025. gada 6. maija Atzinumu 02/2025 (sniegts saskaņā ar LESD 322. pantu) par Komisijas 2025. gada 1. aprīļa priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 (COM(2025)0123), un par Komisijas 2025. gada 1. aprīļa priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai groza Regulu (ES) 2021/1057, ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) (COM(2025)0164),

– ņemot vērā Lisabonas deklarāciju par Eiropas platformu

---

12 OV C 429, 11.12.2020., 93. lpp.
13 OV C, C/2025/285, 24.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj.

bezpajumtniecības apkarošanai, kuru 2021. gada 21. jūnijā parakstīja Savienības iestādes, dalībvalstis un sociālie partneri,

– ņemot vērā 2015. gada 16. aprīļa Ženēvas ANO Hartu par ilgtspējīgiem mājokļiem un tās mērķi "nodrošināt visiem piekļuvi pienācīgiem, piemērotiem un veselībai nekaitīgiem mājokļiem par pieņemamu cenu",

– ņemot vērā Eiropas rīcības plānu mājokļu jomā, ar ko 2025. gada maijā nāca klajā *Mayors4Housing Alliance* un *EUROCITIES*,

– ņemot vērā *Eurostat* publikāciju "Housing in Europe – 2024 edition" ("Mājokļi Eiropā – 2024. gada izdevums")[14],

– ņemot vērā desmito pārskatu par atstumtību mājokļa jomā Eiropā 2025. gadā, ko 2025. gada septembrī publicēja Eiropas Nacionālo organizāciju federācija darbam ar bezpajumtniekiem (*FEANTSA*) un *Fondation pour le Logement des Défavorisés*,

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumu "Eiropas Renovācijas vilnis – par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi" (COM(2020)0662),

– ņemot vērā Padomes 2021. gada 14. jūnija Ieteikumu (ES) 2021/1004, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem[15],

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 5. marta paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam" (COM(2020)0152) un 2025. gada 7. marta paziņojumu "Sieviešu tiesību ceļvedis" (COM(2025)0097),

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 3. marta paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam" (COM(2021)0101),

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 7. oktobra paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskais satvars" (COM(2020)0620),

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 8. oktobra paziņojumu "Līdztiesības savienība: *LGBTIQ*+ līdztiesības stratēģija 2026.–2030. gadam" (COM(2025)0725),

– ņemot vērā Ljēžas deklarāciju par cenas ziņā pieejamiem, pienācīgiem un ilgtspējīgiem mājokļiem visiem, kuru 2024. gada 5. martā parakstīja Eiropas Savienības dalībvalstu par mājokļiem atbildīgie ministri konferencē Beļģijas prezidentūras ES Padomē

---

14 *Eurostat*, "Housing in Europe – 2024 edition" ("Mājokļi Eiropā – 2024. gada izdevums") https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024.

15 OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

laikā;

– ņemot vērā par mājokļiem atbildīgo ES ministru deklarāciju, kas pieņemta 2022. gada 8. martā Nicā,

– ņemot vērā 2018. gada decembrī publicēto ES pilsētprogrammas mājokļu partnerības rīcības plānu,

– ņemot vērā 2024. gada 16. aprīlī parakstīto Lailpas deklarāciju par Eiropas sociālo tiesību pīlāra nākotni,

– ņemot vērā 2023. gada septembrī publicēto Eiropas Darba iestādes stratēģisko analīzi par būvniecības nozari,

– ņemot vērā *Enrico Letta* 2024. gada 17. aprīļa ziņojumu "*Much More Than A Market*" ("Daudz vairāk nekā tirgus"),

– ņemot vērā Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas 2024. gada 17. septembra pilnvarojuma vēstuli enerģētikas un mājokļu komisāra amata kandidātam Danam Jergensenam,

– ņemot vērā Urzulas fon der Leienas 2024. gada 18. jūlija publikāciju "Eiropas izvēle. Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai (2024–2029)",

– ņemot vērā Parlamenta Īpašās komitejas mājokļu krīzes risināšanai Eiropas Savienībā (HOUS) pieprasīto 2025. gada decembra pētījumu "*Mapping the housing needs in the EU, assessment the impact of shortages and an overview of relevant EU legislation*" ("Vajadzības pēc mājokļiem ES apzināšana, mājokļu trūkuma ietekmes novērtējums un pārskats par attiecīgajiem ES tiesību aktiem"),

– ņemot vērā 2020. gada 24. novembra rezolūciju par bezpajumtniecības problēmas risināšanu Eiropas Savienībā[16],

– ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšsēdētājas 2025. gada 10. septembra runā par stāvokli Savienībā pausto politisko apņemšanos attiecībā uz mājokļiem,

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 30. jūnija paziņojumu "Ilgtermiņa redzējums par ES lauku apvidiem: kāds ceļš ejams, lai līdz 2040. gadam lauku apvidi kļūtu spēcīgāki, savienoti, izturētspējīgi un pārtikuši", tās rīcības plānu un Lauku paktu,

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 26. februāra paziņojumu "Lētākas enerģijas rīcības plāns" (COM(2025)0079),

– ņemot vērā 2021. gada 20. maija rezolūciju par ES reģionos vērojamo demogrāfisko tendenču apvēršanu pretējā virzienā,

---

16 OV C 425, 20.10.2021., 2. lpp.

izmantojot kohēzijas politikas instrumentus[17],

– ņemot vērā ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām (*UNCRPD*), kas ES stājās spēkā 2011. gada 22. janvārī saskaņā ar Padomes 2009. gada 26. novembra Lēmumu 2010/48/EK par to, lai Eiropas Kopiena noslēgtu Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām[18], un jo īpaši *UNCRPD* 19. pantu,

– ņemot vērā Komisijas 2024. gada 20. novembra paziņojumu "Norādījumi par personu ar invaliditāti neatkarīgu dzīvi un iekļaušanu sabiedrībā ES finansējuma kontekstā" (C(2024)7188),

– ņemot vērā Reglamenta 55. un 213. pantu,

– ņemot vērā Īpašās komitejas mājokļu krīzes risināšanai Eiropas Savienībā ziņojumu (A10-0025/2026),

A. tā kā mājoklis ir ne tikai patvērums, bet arī ģimeņu, mājsaimniecību un kopienu izaugsmes un labklājības pamats[19]; tā kā augstās mājokļu izmaksas visā Eiropā aizvien vairāk skar ģimenes, mājsaimniecības un personas gan ar zemiem, gan vidējiem ienākumiem[20]; tā kā šī problēma īpaši skar gados jaunus Eiropas iedzīvotājus, kuriem ir aizvien grūtāk sākt neatkarīgu dzīvi, un 2023. gadā viņi pameta vecāku mājas vidēji 26,3 gadu vecumā[21]; tā kā vidējā mājsaimniecības lieluma samazināšanās dēļ ir nepieciešama jauna pieeja dzīvojamā fonda plānošanai, lai nodrošinātu, ka mājokļi ir pieejami visām sabiedrības grupām; tā kā šīs tendences liecina par nepieciešamību pilnībā izmantot ES demogrāfijas rīkkopu; tā kā cenas ziņā pieejamu mājokļu trūkums rada īpašu finansiālu spriedzi un sociālās atstumtības risku neaizsargātām grupām, tostarp vecāka gadagājuma cilvēkiem un bezpajumtniekiem; tā kā cenas ziņā pieejama mājokļa īre vai pienācīga mājokļa iegāde, jo īpaši pirmreizējiem mājokļa pircējiem, ir kļuvusi grūtāka nekā jebkad agrāk; tā kā investīcijas pienācīgos, ilgtspējīgos un cenas ziņā pieejamos mājokļos visiem ļauj veidot labāku Eiropas nākotni; tā kā pašreizējās mājokļu krīzes pārvarēšana palīdzēs sasniegt vienu no

---

17 OV C 15, 12.1.2022., 125. lpp.

18 OV L 23, 27.1.2010., 35. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48(1)/oj.

19 Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, "*Secure access to social and affordable housing for all*" ("Nodrošināta piekļuve sociālajiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem ikvienam"), 2024. gads, https://data.europa.eu/doi/10.2864/8806922.

20 Eiropas Komisija, Eiropas Būvniecības nozares novērošanas centrs, "*Housing affordability and sustainability in the EU*" ("Mājokļu pieejamība cenas ziņā un ilgtspēja ES"), 2019. gada novembris.

21 Eiropas Parlaments, "*Rising housing costs in the EU: the facts (infographics)*" ("Pieaugošās ar mājokļiem saistītās izmaksas Eiropas Savienībā: fakti (infografika)"), Eiropas Parlamenta tīmekļa vietne, 2024. gada 17. oktobris.

būtiskākajiem Savienības sociālajiem mērķiem;

B. tā kā Pamattiesību hartas 34. panta 3. punktā ir norādīts, ka "Savienība atzīst un ievēro tiesības uz sociālo palīdzību un palīdzību mājokļu jomā, lai nodrošinātu pienācīgu dzīvi tiem, kam nav pietiekamu līdzekļu"; tā kā ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 25. pantā ir norādīts, ka "katram cilvēkam ir tiesības uz tādu dzīves līmeni, ieskaitot uzturu, apģērbu, mājokli, medicīniskos pakalpojumus un vajadzīgo sociālo apkalpošanu, kas nepieciešams viņa un viņa ģimenes veselības uzturēšanai un labklājībai"; tā kā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. pantā ir noteikts, ka „ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu savas nāves gadījumam" un ka „nevienam nedrīkst atņemt īpašumu"; tā kā Vispārējo cilvēktiesību deklarācijas 17. pantā ir noteikts, ka „katram cilvēkam ir tiesības uz īpašumu kā vienpersoniski, tā arī kopīgi ar citiem" un ka „nevienam patvaļīgi nedrīkst atņemt īpašumu"; tā kā īpašuma aizsardzība ir būtisks individuālo un pilsonisko brīvību elements un ikvienai fiziskai vai juridiskai personai ir tiesības netraucēti izmantot savu īpašumu, un Eiropas sociālo tiesību pīlāra 19. princips paredz nodrošināt "pienācīgu pajumti un pakalpojumus bezpajumtniekiem, lai veicinātu viņu sociālo iekļaušanu";

C. tā kā Eiropa saskaras ne tikai ar mājokļu krīzi, bet arī ar īpaši smagu mājokļu finansiālas nepieejamības krīzi, proti, ES no 2010. gada līdz 2025. gada otrajam ceturksnim īres maksa palielinājās par 28,8 %, savukārt mājokļu iegādes cenas – par 60,5 %; tā kā Eiropas Savienībā 2025. gada otrajā ceturksnī salīdzinājumā ar to pašu periodu 2024. gadā īres maksas palielinājās par 3,2 %, savukārt mājokļu iegādes cenas pieauga par 5,4 %, un vairākās dalībvalstīs bija vērojams īpaši straujš cenu kāpums;[22]; tā kā personas, kas saņem minimālo algu, mājokļa izmaksām tērē vidēji par 8,6% lielāku daļu savu izmantojamo ienākumu nekā citi darba ņēmēji[23]; tā kā 10,6% ES pilsētu iedzīvotāju saskaras ar pārmērīgām ar mājokli saistītām izmaksām, proti, kopējās ar mājokli saistītās izmaksas veido vairāk nekā 40% no viņu rīcībā esošajiem ienākumiem; tā kā aptuveni 1,3 miljoni cilvēku ir bezpajumtnieki, proti, nakšņo nepiemērotos apstākļos vai uzturas ārkārtas izmitināšanas vietās, un aptuveni 400 000 no viņiem ir bērni;

D. tā kā saskaņā ar LES 5. panta 1. punktu mājokļu politika galvenokārt

---

22 *Eurostat*, "*Housing price statistics – house price index*" ("Mājokļu cenu statistika – mājokļu cenu indekss"), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2025. gada oktobris, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-03102025-bp.

23 *Eurofound*, "*Minimum wages in 2025: Annual review*" ("Minimālā alga 2025. gadā: gada pārskats"), *Eurofound* tīmekļa vietne, 2025. gada jūlijs, https://www.eurofound.europa.eu/lv/publications/all/minimum-wages-2025-annual-review.

ir dalībvalstu kompetencē un ES ir jāievēro subsidiaritātes princips; tā kā ES ir būtiska loma, ar efektīvām atbalsta shēmām nodrošinot un stiprinot dalībvalstu, reģionu un pašvaldību spēju reaģēt uz mājokļu krīzi, kas dažādās dalībvalstīs un reģionos izpaužas atšķirīgi; tā kā ES tiesību akti un politika būtiski ietekmē valstu mājokļu tirgus un var tieši un netieši ietekmēt mājokļu piedāvājumu un pieprasījumu noteicošos faktorus; tā kā, lai pienācīgi risinātu dažādās ar mājokļiem saistītās problēmas dalībvalstīs, ir vajadzīga visaptveroša un īpaši pielāgota pieeja mājokļu politikai, nevis universāla pieeja, atzīstot, ka faktiskā mājokļu pieejamības situācija dažādās dalībvalstīs atšķiras; tā kā tādēļ ES atbalstam mājokļu politikā arī turpmāk jābūt elastīgam un pielāgojamam, tostarp attiecībā uz instrumentu un plānošanas mehānismu izvēli, ļaujot dalībvalstīm, reģioniem un pašvaldībām pielāgot risinājumus savai situācijai mājokļu jomā, piemēram, būvniecības un īres mājokļu politikā;

E. tā kā ar mājokļiem saistītās problēmas un to risinājumi dalībvalstīs, reģionos un pilsētās, tostarp lauku un kalnu apvidos, salās un tālākajos reģionos, atšķiras, un daudzās dalībvalstīs, reģionos un pilsētās ir vērojamas īpašas un nopietnas demogrāfiskas problēmas; tā kā daudzās dalībvalstīs trūkst nepieciešamo zināšanu, lai izstrādātu efektīvu un īpaši pielāgotu vietējo mājokļu politiku; tā kā daudzas vidēja lieluma pilsētas neizmanto pilnībā savu mājokļu fonda, pakalpojumu un infrastruktūras potenciālu un tām ir grūtības piesaistīt investīcijas un darbaspēku; tā kā līdz ar to teritoriālā attīstība ir stratēģisks mērķis ES sociālās, ekonomiskās un vidiskās kohēzijas nodrošināšanai;

F. tā kā, lai panāktu efektīvu un sekmīgu mājokļu politiku, ir vajadzīga daudzlīmeņu pārvaldība un vietējo ieinteresēto personu un iedzīvotāju aktīva iesaiste; tā kā tādēļ vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir būtiska loma gan vajadzību apzināšanā, gan īpaši pielāgotu pasākumu izstrādē nolūkā risināt vietējās problēmas, izmantojot savu kompetenci zemes izmantošanas, telpiskās plānošanas, pilsētplānošanas un reģionālās plānošanas, būvniecības noteikumu un atļauju piešķiršanas jomā; tā kā ir būtiski veicināt iekļaujošus un kopienā balstītus vietējās un reģionālās attīstības plānus, kas ietver izglītību, veselības aprūpi, infrastruktūru, transportu, ekonomikas attīstību un brīvā laika pavadīšanas iespējas, vienlaikus izpētot dažādas pašvaldību sadarbības iespējas, jo īpaši blīvi apdzīvotās teritorijās; tā kā visu līmeņu publiskajām iestādēm ir jābūt attiecīgi pilnvarotām un pietiekami finansētām, lai garantētu piekļuvi pienācīgiem, cenas ziņā pieejamiem un piemērotiem mājokļiem; tā kā ir jāpievērš pienācīga uzmanība perifērajiem un lauku apvidiem, lai visiem neatkarīgi no ģeogrāfiskās atrašanās vietas nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi pienācīgiem, cenas ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem mājokļiem; tā kā inovatīva lauku mājokļu politika, piemēram, tāda, kas ļauj būvēt vairākas mājas uz ģimenēm piederošas zemes ar atbilstošu vides infrastruktūru, var palīdzēt saglabāt lauku kopienas un palielināt laukos dzīvojošu

iedzīvotāju skaitu;

G. tā kā viens no galvenajiem mājokļu krīzes cēloņiem ir ierobežotais gan privāto, gan publisko mājokļu piedāvājums, kura pamatā ir vairāki faktori, tostarp nepietiekama būvniecība un nepietiekamas investīcijas pienācīgos, ilgtspējīgos un cenas ziņā pieejamos mājokļos pēdējās desmitgadēs, pieaugošās enerģijas un komunālo pakalpojumu izmaksas, kā arī pastāvīgais līdzsvara trūkums starp mājokļu pieprasījumu un piedāvājumu; tā kā 2024. gadā telpu platības indekss samazinājās vēl par 1,6 %, savukārt mājokļu skaita indekss gandrīz nemainījās[24]; tā kā 2023. gadā izsniegto būvatļauju skaits samazinājās par 14,6% attiecībā uz kopējo izmantojamo platību un par 19,6% attiecībā uz mājokļu skaitu, iezīmējot ievērojamu kritumu kopš 2021. gada[25], un izsniegto atļauju skaits attiecībā uz dzīvojamām vienībām 2024. gadā samazinājās no 1,99 līdz 1,54 miljoniem; tā kā šī lejupejošā tendence liecina par nepieciešamību pēc juridiskās noteiktības, birokrātijas ierobežošanas, lielākas efektivitātes datu vākšanā un atļauju piešķiršanas procedūrās, paraugprakses apmaiņas, kā arī izmaiņām vietējos noteikumos par funkcionālo zonējumu, kas pašlaik ir pārāk gari un sarežģīti, tādējādi aizkavējot būvniecības, pārprofilēšanas un renovācijas procesu; tā kā ir būtiski vienkāršot un racionalizēt šo sarežģīto noteikumu kopumu, lai paātrinātu mājokļu būvniecību, pārprofilēšanu un renovāciju visā Eiropā un nodrošinātu pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļus; tā kā mājokļu finansiālās pieejamības krīze ir ne tikai sociāla problēma, bet arī būtisks ekonomisks ES konkurētspējas apdraudējums, jo tā ierobežo darbaspēka mobilitāti, samazina izmantojamos ienākumus, kavē investīcijas un palielina reģionālo nevienlīdzību; tā kā tādēļ ir jāpalielina gan pārdošanai, gan īrei paredzēto mājokļu būvniecības, neizmantoto ēku pārveidošanas un mājokļu renovācijas apjoms, vajadzības gadījumā nodrošinot piekļūstamības kritēriju ievērošanu; tā kā būtu plašāk jāizmanto pašlaik neizmantota publiskā infrastruktūra, lai palielinātu mājokļu nodrošināšanas iespējas;

H. tā kā, lai nodrošinātu zemes pieejamību galīgajam būvniecības procesam, ir būtiski panākt zemes efektīvu izmantošanu un iepriekšēju plānošanu pārdomātai apbūvei ar optimālu blīvumu, tostarp degradētu teritoriju atjaunošanai, kā arī paātrināt zemes pārveides un apsaimniekošanas procesus; tā kā būvniecībai piemērotas zemes un būvlaukumu trūkums ir viens no galvenajiem

---

24 *Eurostat*, "*Building permit index overview*" ("Pārskats par būvatļauju indeksiem"), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2025. gada aprīlis.

25 Eiropas Komisija, "*Accelerating Permitting for Renewable Energy. 2023 Flagship Technical Support Project - Technical Support Instrument*" ("Atļauju piešķiršanas procesa paātrināšana atjaunīgās enerģijas projektiem. 2023. gada tehniskā atbalsta vadošais projekts – tehniskā atbalsta instruments") , Eiropas Komisijas tīmekļa vietne, 2025. gada oktobris, https://reforms-investments.ec.europa.eu/accelerating-permitting-renewable-energy_en

šķēršļiem mājokļu būvniecībai; tā kā plānošanas sistēmām un noteikumiem ir būtiska loma standartu ievērošanā, pienācīgas kvalitātes mājokļu būvniecības nodrošināšanā un sociālo un drošības mērķu sasniegšanā; tā kā pašreizējā pilsētplānošanas procedūru sarežģītība un ilgums, kas bieži vien pārsniedz desmit gadus, kavē jaunu mājokļu piedāvājuma veidošanos un esošā ēku fonda renovāciju un pārprofilēšanu; tā kā prognozējamu un pārredzamu pirmsplānošanas sanāksmju organizēšana plānošanas pieteikumu iesniedzējiem varētu uzlabot efektivitāti un pārredzamību mājokļu attīstības projektos; tā kā ilgstošas un sarežģītas plānošanas un juridiskās procedūras var kavēt steidzami nepieciešamo mājokļu piedāvājuma palielināšanos; tā kā saskaņā ar ESAO šī neatbilstība starp piedāvājumu un pieprasījumu daudzās pilsētās ir saistīta ar ģeogrāfiskiem un normatīviem ierobežojumiem, tostarp attiecībā uz zemes izmantojuma un funkcionālā zonējuma noteikumiem[26]; tā kā racionalizēta un efektīva atļauju piešķiršanas sistēma varētu būtiski mazināt mājokļu krīzi; tā kā ES 2022. gada 13. maijā nāca klajā ar pamatnostādnēm, lai racionalizētu un paātrinātu atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgās enerģijas iekārtu izvēršanai Tehniskā atbalsta instrumenta projekta ietvaros; tā kā plānošanas instrumenti un struktūras ir jāpielāgo atbilstoši pārmaiņām, kas skar apdzīvotas vietas un transporta tīklus; tā kā kavēšanos mājokļu būvniecībā izraisa sadrumstalota pārvaldība, neelastīgi noteikumi, ierobežotas administratīvās spējas, noteikumu pārklāšanās un juridiskas problēmas; tā kā šāda neefektivitāte ierobežo mājokļu piedāvājumu un palielina izmaksas, jo īpaši reģionos ar augstu pieprasījumu; tā kā procedūru vienkāršošana, pārmērīgas birokrātijas samazināšana, savlaicīga lēmumu pieņemšana, juridiskās noteiktības stiprināšana, līdzsvarotas piekļuves tiesu iestādēm nodrošināšana un pārvaldības un koordinācijas uzlabošana starp dažādiem dalībniekiem ir būtiska, lai uzlabotu konkurētspēju un paātrinātu pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanu;

I. tā kā laikposmā no 2012. līdz 2018. gadam neto aizņemtā zemes platība funkcionālajās pilsētu teritorijās ES bija aptuveni 450 km² gadā; tā kā *Eurostat* dati liecina, ka laikposmā no 2018. līdz 2022. gadam dzīvošanai un pakalpojumu sniegšanai izmantojamās zemes platība ir palielinājusies vēl par 4 900 km²; tā kā saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras datiem šajā laikposmā lielākā daļa dalībvalstu ir urbanizējušas vairāk zemes, nekā atjaunojušas dabisko vidi, jo īpaši uz aramzemes (47 %) un ganību (36 %) rēķina; tā kā mājokļu politiku lauku apvidos skar plašas un savstarpēji saistītas problēmas, tostarp demogrāfiskās pārmaiņas, finansiālie šķēršļi, teritoriālā nevienlīdzība, straujas ekonomiskās pārmaiņas, mājokļu cenu pieaugums un nepieciešamība pēc pārejas uz tīru enerģiju un rūpniecības pārveides, kas apdraud lauksaimnieku, jo īpaši gados jaunu lauksaimnieku, piekļuvi zemei un ierobežo pienācīgu,

---

26 ESAO, “*Brick by Brick: Building Better Housing Policies*” (“Ķieģeli pa ķieģelim: labākas mājokļu politikas veidošana”), *OECD Publishing*, Parīze, 2021. gads

ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu;

J. tā kā 10,6 % ES iedzīvotāju 2023. gadā norādīja, ka nespēj pienācīgi apsildīt savus mājokļus[27]; tā kā svarīgākajos ES tiesību aktos, kuru mērķis ir panākt ilgtermiņa finanšu stabilitāti, piemēram, Ēku energoefektivitātes direktīvā[28] un Energoefektivitātes direktīvā[29], ir noteiktas tehniskās prasības attiecībā uz ilgtspēju, energoefektivitāti un drošību; tā kā 2023. gadā pārskatītajā Energoefektivitātes direktīvā ir noteikts augstāks ES energoefektivitātes mērķis, kas paredz līdz 2030. gadam vēl par 11,7 % samazināt enerģijas patēriņu; tā kā ēku energoefektivitātes uzlabošana sniedz iespējas rūpniecībai, bet atkarība no ārpus ES ražotām sastāvdaļām rada stratēģisku neaizsargātību un pievienotās vērtības zudumu; tā kā ES tiesību akti ir vērsti uz augstas kvalitātes un nākotnes prasībām atbilstošu mājokļu nodrošināšanu, taču tie arī palielina būvniecības izmaksas, ko galu galā sedz pircēji un īrnieki; tā kā siltam un drošam mājoklim nevajadzētu būt privilēģijai un nevienu nedrīkst atstāt novārtā, un ir jāīsteno reālistiski risinājumi ES, valstu un vietējā līmenī;

K. tā kā enerģētiskā nabadzība ir problēma, kas skar visas dalībvalstis un nesamērīgi ietekmē neaizsargātas ģimenes, tostarp bērnus un vecāka gadagājuma cilvēkus, jo īpaši tos, kuri dzīvo lielās, novecojošās daudzdzīvokļu ēkās ar zemu energoefektivitāti, kā dēļ būtiski pieaug apkures izmaksas; tā kā 2023. gadā 14,5 miljoni bērnu ES dzīvoja mājokļos, kuros ir noplūdes, mitrums vai pelējums, un katru gadu 154 000 Eiropas iedzīvotāju mirst priekšlaicīgi zemas kvalitātes gaisa iekštelpās dēļ; tā kā 75 % no ES ēku fonda energoefektivitātes novērtējums ir zems; tā kā atjaunīgās enerģijas izmantošana energoefektīvu ēku apsildē varētu samazināt maksājumus par enerģiju, uzlabot to iemītnieku veselību un labbūtību un samazināt to ilgtermiņa ekspluatācijas izmaksas; tā kā ēkas veido 40% no ES kopējā enerģijas patēriņa; tā kā visām ES dalībvalstīm bija līdz 2025. gada 31. decembrim jāizstrādā nacionālā ēku renovācijas plāna projekts; tā kā šajos plānos tiks sniegta mājokļu politikai būtiska informācija, tostarp pārskats par valsts ēku fondu, investīciju vajadzībām un finansējuma avotiem; tā kā renovācijas temps un līmenis joprojām ir neapmierinošs; tā kā vecāka gadagājuma cilvēki, kuriem visvairāk pieder veci mājokļi, bieži vien nav motivēti veikt energoefektīvu renovāciju; tā kā ar Renovācijas

---

27 *Eurostat*, "*SDG 7 – Affordable and clean energy*" ("IAM Nr. 7 – Cenas ziņā pieejama un tīra enerģija"), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2025. gada aprīlis.

28 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1275 (2024. gada 24. aprīlis) par ēku energosniegumu (OV L, 2024/1275, 8.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

29 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (OV L 231, 20.9.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

viļņa iniciatīvu būtu jāveicina energoefektīva modernizācija, kuras mērķis ir panākt augstu energoefektivitātes līmeni, vienlaikus nodrošinot pieņemamas izmaksas;

L. tā kā atsevišķās dalībvalstīs mājokļiem tiek piemēroti pārmērīgi augsti nodokļi un efektīvā nodokļu robežlikme īpašnieku apdzīvotiem mājokļiem sasniedz pat 30%, tādējādi mazinot stimulus privātām investīcijām mājokļos; tā kā zemes iegāde var veidot aptuveni 40% no mājokļa galīgās cenas Rietumeiropā un līdz pat 60% no galīgās cenas visblīvāk apdzīvotajās teritorijās; tā kā tik augsti nodokļi jo īpaši attur jaunas ģimenes no pirmā mājokļa iegādes, tādējādi vēl vairāk saasinot demogrāfiskās problēmas; tā kā īpašuma nodokļa reformas var uzlabot tā efektivitāti, veicināt finanšu stabilitāti un mazināt izkropļojumus mājokļu tirgos[30]; tā kā līdzsvaroti nodokļu stimuli, piemēram, samazināti nodokļi pirmreizējiem pircējiem, varētu palīdzēt uzlabot mājokļu pieejamību; tā kā nodokļu sloga samazināšana attiecībā uz pienācīgiem, ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem var uzlabot ģimeņu piekļuvi kvalitatīviem mājokļiem;

M. tā kā būvniecības nozare veido aptuveni 9 % no ES IKP; tā kā, sākot ar 2021. gadu, pēc Covid-19 pandēmijas[31] būvniecības izmaksas ievērojami pieauga, skarot dažādas ekonomikas nozares, tostarp būvniecību, un šo kāpumu vēl vairāk pastiprināja Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, izraisot traucējumus būvniecības un renovācijas materiālu piegādes ķēdēs, enerģijas un būvmateriālu cenu kāpumu, darbaspēka trūkumu un procentu likmju pieaugumu; tā kā būvmateriālu un enerģijas izmaksu straujais pieaugums ir īpaši izjūtams attālos rajonos, tālākajos reģionos un salās;

N. tā kā, neraugoties uz zināmu atgūšanos turpmākajos gados, būvniecības izlaide 2019. gadā joprojām bija par 8,3% zemāka nekā 2007. gadā; tā kā produktivitāti, efektivitāti un izmaksu lietderību var palielināt, cita starpā izmantojot digitālu, racionalizētu un vienotu atļauju izsniegšanas sistēmu, uzlabojot administratīvās

---

30 ESAO, “*The Political Economy of Property Tax Reform*” (“Īpašuma nodokļa reformas politiskā ekonomika”), *OECD Working Papers on Fiscal Federalism No. 18*, (“ESAO fiskālā federālisma darba dokumenti, sērija Nr. 18”), ESAO tīmekļa vietne, 2014. gada aprīlis, https://www.oecd.org/en/publications/the-political-economy-of-property-tax-reform_5jz5pzvzv6r7-en.html; SVF, ‘*Taxing Immovable Property: Revenue Potential and Implementation Challenges*’ (“Nekustamā īpašuma aplikšana ar nodokli: Ieņēmumu potenciāls un īstenošanas problēmas”), SVF e-bibliotēka, 2013. gada maijs, https://www.imf.org/en/publications/wp/issues/2016/12/31/taxing-immovable-property-revenue-potential-and-implementation-challenges-40594.

31 *Eurostat*, rakstu sērija “*Statistics Explained*”, “*Construction producer price and construction cost indices overview*” (“Būvniecības cenu un izmaksu indeksu pārskats”), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2024. gada oktobris.

procedūras, veicinot robotizāciju un mākslīgā intelekta izmantošanu, ražojot moduļus un konstrukcijas ārpus būvobjekta, atkārtoti izmantojot būvmateriālus, kā arī attīstot sērijveida un rūpniecisko būvniecību; tā kā tehnoloģijām būtu jāpalīdz uzlabot drošību un darba apstākļus būvniecības nozarē, tostarp veselības un drošības standartus, vienlaikus veicinot vidisko un sociālo ilgtspēju; tā kā rūpnieciski izgatavotu būvelementu izmantošana vien var samazināt būvniecības laiku par 20–50% un radīt ievērojamus enerģijas un izmaksu ietaupījumus, savukārt inovatīva prakse var palīdzēt mazināt pilsētu teritoriju neefektīvu izmantošanu; tā kā ES būvniecības nozarē vērojams inovāciju trūkums, proti, tikai 6,5 % uzņēmumu ir tirgus līderi inovācijas jomā, savukārt 75,9 % Eiropas būvniecības uzņēmumu neveic nekādas inovatīvas darbības[32]; tā kā ES būtu jāveicina tādu tehnoloģiju plaša mēroga ieviešana, kas uzlabo dzīvojamā fonda energoefektivitātes rādītājus;

O. tā kā 2023. gadā 69,2% ES iedzīvotāju dzīvoja mājokļos, kas bija viņu mājsaimniecības īpašumā[33], un tas liecina, ka īpašumtiesībām ir liela nozīme kā stabilitātes, bagātības nodošanas no paaudzes paaudzē un investīciju brīvības virzītājspēkam; tā kā pusei ES mājokļu īpašnieku nav hipotēkas, savukārt aptuveni ceturtā daļa joprojām ir pakļauta nabadzības riskam[34]; tā kā īpašumtiesības nodrošina papildu finansiālo stabilitāti ģimenēm un pensionāriem; tā kā īpašumtiesību neievērošana ietekmē kopienas un mazo īpašumu īpašniekus, jo īpaši nelikumīgas apdzīvošanas un ilgstošas mājokļu ļaunprātīgas izmantošanas gadījumos, ja līgumattiecībās trūkst efektīvas izpildes; tā kā privātīpašumu apdraud nelikumīga apdzīvošana un sistemātiska īres maksas nemaksāšana, kas kaitē kopienām un jo īpaši nelielu mājokļu īpašniekiem, kuri ir spiesti pamest tirgu un censties likumīgi atgūt savu īpašumu, tādējādi samazinot pieejamo piedāvājumu un veicinot cenu pieaugumu; tā kā nelikumīga uzturēšanās īpašumā ir pretrunā ES Hartai un ir uzskatāma par tiesiskuma pārkāpumu; tā kā ES, dalībvalstis un publiskās iestādes ir atbildīgas par īpašnieku tiesību ievērošanu un par īpaša atbalsta sniegšanu nelielu mājokļu īpašniekiem, trūcīgām ģimenēm un

---

32 Eiropas Investīciju bankas grupa, “*Invested in housing - How innovation is improving construction*” (“Investīcijas mājokļos: kā inovācija uzlabo būvniecību”), Eiropas Investīciju bankas grupas tīmekļa vietne, 2025. gada jūnijs, https://www.eib.org/en/essays/innovation-construction-affordable-sustainable-housing.

33 *Eurostat*, “*Living conditions in Europe - housing*” (“Dzīves apstākļi Eiropā – mājokļi”), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2025. gada novembris, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_housing.

34 Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds (*Eurofound*), “*Living conditions and quality of life - Unaffordable and inadequate housing in Europe*” (“Dzīves apstākļi un dzīves kvalitāte – cenas ziņā nepieejami un nepiemēroti mājokļi Eiropā”), 2023. gads, 20. lpp., https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/unaffordable-and-inadequate-housing-europe.

neaizsargātām mājsaimniecībām;

P. tā kā trešdaļa ES iedzīvotāju ir īrnieki un daudziem no viņiem nav pieejams pienācīgs mājoklis; tā kā tas liecina, ka ir vajadzīgi noturīgi mājokļu risinājumi, kas nodrošina stabilitāti arī krīžu laikā, piemēram, īres, sociālie un kooperatīvie mājokļi; tā kā pastāv dažādi modeļi, kas nodrošina līdzsvaru starp mājokļu īpašnieku tiesību aizsardzību un īrnieku aizsardzību; tā kā piespiedu izlikšana ir definēta kā personu, ģimeņu vai kopienu pastāvīga vai pagaidu izlikšana pret to gribu no mājokļiem vai zemes, ko tās aizņem, nenodrošinot tām pienācīgu tiesisko vai citu veidu aizsardzību; tā kā dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības ir galvenokārt atbildīgas par palīdzības sniegšanu mājokļa nodrošināšanā neaizsargātām mājsaimniecībām, jo īpaši izlikšanas no mājokļa gadījumos; tā kā drošs un stabils mājokļa nodrošinājums neatkarīgi no tā, vai mājoklis ir īpašumā vai īrēts, ir būtisks cilvēku un kopienu labklājībai; tā kā ir jāizveido un jāatbalsta īrnieku un kopienu pārstāvības mehānismi; tā kā īrnieku un neaizsargātu mājsaimniecību nepietiekama aizsardzība apdraud sociālo kohēziju, vienlīdzību un stabilitāti;

Q. tā kā būvniecības un renovācijas nozares uzņēmumi ir ziņojuši par kvalificētu darbinieku trūkumu[35]; tā kā būvniecības nozares darbinieki ir viena no piecām galvenajām profesiju grupām, kas Eiropā saskaras ar darbaspēka trūkumu; tā kā būvniecības nozare nodrošina 18 miljonus tiešu darbvietu un ir būtisks ES ekonomikas izaugsmes virzītājspēks; tā kā *Eurofound* dati[36] liecina, ka darbvietu kvalitāte ir būtisks faktors, lai būvniecības nozarē piesaistītu vairāk darba ņēmēju, un ka darbaspēka trūkumu izraisa sarežģīti darba apstākļi un salīdzinoši augsts pagaidu nodarbinātības un pašnodarbinātības līmenis, kas saistīts ar garām apakšuzņēmuma līgumu ķēdēm un nodarbinātības šajā nozarē ciklisko un uz projektiem balstīto raksturu; tā kā, lai novērstu šo darbaspēka trūkumu, ir jāveic ieguldījumi profesionālajā izglītībā un apmācībā, māceklībā un mūžizglītībā, kā arī ar taisnīgiem līgumiem, pienācīgām algām un stabiliem nodarbinātības nosacījumiem jānodrošina, ka darbvietas šajā nozarē ir pievilcīgas; tā kā labāki darba apstākļi, stingrāki veselības un drošības standarti un citi stimuli ir būtiski, lai aizsargātu šajā augsta riska nozarē nodarbinātās personas, padarītu būvniecību par ilgtspējīgu un pievilcīgu karjeras ceļu un nodrošinātu kvalitatīvu dzīvojamo fondu ilgtermiņā, kā arī veicinātu

---

35 Eiropas Darba iestāde, “*Report on labour shortages and surpluses*” (“Ziņojums par darbaspēka trūkumu un pārpalikumu 2023. gadā”), 2024. gada maijs, 51. lpp.

36 *Eurofound*, “*Building on growth potential: Preparing the construction sector for the twin transitions*”, (“Izaugsmes potenciāla izmantošana: būvniecības nozares sagatavošana divējādās pārkārtošanās procesam”, 2025. gada decembris, https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/building-on-growth-potential-preparing-the-construction-sector-for-the-twin-transitions.

konkurētspēju un inovāciju Eiropas būvniecības nozarē;

R. tā kā mājokļu krīze ir būtisks šķērslis talantu piesaistei un noturēšanai dalībvalstīs; tā kā migrējošie darba ņēmēji un sezonas darbinieki sniedz būtisku ieguldījumu svarīgākajās nozarēs visā ES, tomēr daudzi no viņiem tiek izmitināti pārpildītos vai sliktas kvalitātes mājokļos; tā kā vairākās ES pilsētās migrējošo darba ņēmēju un sezonas strādnieku koncentrācija noteiktos rajonos, kas jau saskaras ar sociālekonomiskām grūtībām, var izraisīt teritoriālo segregāciju, dzīves apstākļu pasliktināšanos un sociālo spriedzi; tā kā Eiropas Darba iestāde ir konstatējusi, ka nozīmīgākie pārkāpumi šajā nozarē ir pastkastītes uzņēmumu izveide, pienācīgu darba apstākļu nenodrošināšana, fiktīva pašnodarbinātība, krāpnieciska sociālā nodrošinājuma izmantošana un ļaunprātīga prakse trešo valstu valstspiederīgo norīkošanā darbā; tā kā ir skaidri jādefinē privātā sektora atbildība izbeigt šādu praksi; tā kā būvniecības nozares sociālajiem partneriem arī turpmāk būtu aktīvi jāiesaistās cīņā pret nedeklarētu darbu;

S. tā kā 2019. gadā ES būvniecības nozarē darbojās aptuveni 3,4 miljoni uzņēmumu[37], no kuriem lielākā daļa bija mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)[38], kas radīja 549 miljardu EUR lielu pievienoto vērtību un nodarbināja 12,7 miljonus cilvēku; tā kā šajā nozarē galvenokārt strādā pašnodarbinātie, kā arī mikrouzņēmumu un MVU darbinieki, kas ir būtiski tās konkurētspējai, un tādēļ viņiem ir vajadzīga atbalstoša un stabila normatīvā un investīciju vide; tā kā nekustamā īpašuma nozarē 2022. gadā bija nodarbināti 2,7 miljoni cilvēku, kas ir 1,7 % no visiem ES uzņēmējdarbības sektorā nodarbinātajiem, un būtu jānodrošina šiem cilvēkiem labāka piekļuve kredītiem un citam finansiālajam atbalstam; tā kā valsts vai ES līmeņa atbalstam, kas tiek sniegts privātajam sektoram, būtu jo īpaši jāveicina MVU līdzdalība līdztekus lielākiem uzņēmumiem, tādējādi veicinot stabilitāti un konkurētspēju būvniecības nozarē un dažādojot dzīvojamo ēku būvniecības projektu apjomus un veidus;

T. tā kā tūrisms ir svarīgs ES ekonomikas virzītājspēks, kas veido 10 % no ES iekšzemes kopprodukta un kam ir ievērojama ietekme uz ekonomikas izaugsmi, nodarbinātību un sociālo attīstību, un tāpēc tam ir būtiska loma ekonomikas lejupslīdes un bezdarba problēmu pārvarēšanā; tā kā ierosinātajiem pasākumiem un darbībām nevajadzētu radīt negatīvu attieksmi pret tūrismu vai atturēt cilvēkus no tūrisma braucieniem; tā kā īstermiņa īres shēmas, kas var attiekties gan uz veseliem mājokļiem, gan atsevišķām istabām, var pozitīvi ietekmēt vietējo ekonomiku, palīdzēt mazināt iedzīvotāju

---

37 *Eurostat*, “*Key figures on European business – Construction*” (“Eiropas uzņēmējdarbības galvenie rādītāji – būvniecība”), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2022. gada jūnijs, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/htmlpub/key-figures-on-european-business-2022/construction.html.

38 *SMEunited*, “*Construction*” (“Būvniecība”), *SMEunited* tīmekļa vietne, https://www.smeunited.eu/policies/sectors/construction.

skaita samazināšanos, veicinot lauku tūrismu, sekmēt vēsturisko ēku saglabāšanu un nodrošināt papildu ienākumu avotu īpašniekiem un īrniekiem; tā kā mājokļa īpašumu izmantošana tūrisma pakalpojumu sniegšanai var arī sniegt papildu ienākumus ģimenēm, stiprināt to ekonomisko neatkarību un nodrošināt finansējuma avotu ēku energorenovācijai; tā kā pierādījumi tomēr liecina, ka īstermiņa īres tirgus ir kļuvis arvien profesionālāks un koncentrētāks, aptverot gan izīrētājus, kas darbojas nelielā mērogā, gan investorus ar vairākiem īres īpašumiem; tā kā pētījumi liecina, ka dažos Barselonas, Parīzes un Romas rajonos īstermiņa īres mājokļi veido no 17% līdz 25% no visiem mājokļiem; tā kā 2024. gadā viesi īstermiņa īres mītnēs ES pavadīja 854,1 miljonu nakšu, kas ir par 18,8% vairāk nekā 2023. gadā; tā kā īstermiņa īres mājokļu skaita pieaugums un aizvien biežāka mājokļu izmantošana īstermiņa, nevis ilgtermiņa īrei var kaitēt dzīvojamo mājokļu pieejamībai, jo īpaši reģionos ar intensīvu tūrismu, piemēram, lielās pilsētās, kā arī piekrastes, salu un tālākajos reģionos; tā kā ir vajadzīgi plašāki empīriskie pētījumi, lai pamatotu pasākumus saistībā ar īstermiņa īres strauju izplatīšanos; tā kā, ņemot vērā vietējās situācijas daudzveidību un to, ka ES ir ļoti daudz pašvaldību un citu vietējo teritoriālo struktūru, ir vajadzīgi dažādi risinājumi; tā kā ES sadrumstalotais un nekonsekventais tiesiskais regulējums īstermiņa īres jomā apdraud tiesību aktu izpildi; tā kā reģioniem un pilsētām ir vajadzīgi attiecīgi instrumenti, lai novērstu šo juridisko nenoteiktību; tā kā vajadzības gadījumā īstermiņa īres pakalpojumu sniegšanu var efektīvāk reglamentēt iedzīvotājiem tuvākā līmenī, kā to paredz subsidiaritātes princips, un tas atbilst arī ES judikatūrai;

U. tā kā piekļuve mājokļu finansējumam ir būtiska, lai apmierinātu vajadzības pēc mājokļiem un atbalstītu būvniecību, renovāciju un pārprofilēšanu, jo īpaši nodrošinot finansējumu aptuveni 3,8 miljoniem MVU, kas darbojas ES būvniecības nozarē; tā kā kredītu pieejamības uzlabošanai, neapdraudot makroekonomisko piesardzību, vajadzētu būt daļai no līdzsvarotas reakcijas uz mājokļu krīzi; tā kā piekļuve būvniecībai paredzētiem kredītiem kopš 2008. gada ir ievērojami ierobežota, bankas ziņo par aizdevumu pieprasījuma samazināšanos visā ES, bet hipotekāro kredītu procentu likmes ir palielinājušās, tādējādi ierobežojot cenas ziņā pieejamu mājokļu būvniecību un esošā mājokļu fonda ilgtspējīgu renovāciju; tā kā visam prudenciālajam regulējumam galvenokārt vajadzētu būt vērstam uz finanšu stabilitātes nodrošināšanu, balstoties uz stabiliem banku darbības kritērijiem un nepieļaujot mājokļu tirgus cenu burbuļu veidošanos; tā kā privātajiem nekustamā īpašuma attīstītājiem var būt svarīga loma, efektīvi un ilgtspējīgi nodrošinot iedzīvotājiem daudzveidīgus mājokļu risinājumus par pieņemamu cenu; tā kā tādēļ varētu būt lietderīgi piesaistīt papildu privātās investīcijas; tā kā esošā mājokļu fonda atjaunošana, pārbūve un paplašināšana ir izmaksu ziņā efektīvs un ātrs risinājums mājokļu krīzes pārvarēšanai; tā kā saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas datiem pēdējos 15 gados ir palielinājušās atšķirības mājokļu pieejamībā, un mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem

ienākumiem ir radušās lielākas grūtības saņemt kredītu mājokļa iegādei; tā kā saņemt aizdevumu mājokļa iegādei var būt sarežģīti, jo īpaši jaunām ģimenēm un lauku apvidos, un tādēļ ir jānodrošina piekļuve ilgtermiņa finansējumam ar pieejamiem nosacījumiem; tā kā hipotekāro kredītu tirgu regulējumam var būt būtiska nozīme cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanā; tā kā ciešas saiknes starp nekustamā īpašuma trastiem un fondiem, bankām un citiem institucionālajiem investoriem var apdraudēt finanšu stabilitāti; tā kā par šādām savstarpējām saiknēm būtu jāsniedz pārskatāma informācija;

V. tā kā sociālos un cenas ziņā pieejamus mājokļus finansē valsts, reģionālās un vietējās iestādes, un ES ir būtiska loma finansēšanas instrumentu nodrošināšanā, sadarbības veicināšanā un paraugprakses apmaiņā starp dalībvalstīm un pilsētām; tā kā investīciju apjoms sociālo un cenas ziņā pieejamu mājokļu fondā kopš 2008. gada finanšu krīzes ir krasi samazinājies; tā kā valsts, kooperatīvo un sociālo mājokļu īpatsvars pastāvīgi samazinās; tā kā 2024. gadā tikai 7% no ES Atveseļošanas un noturības mehānisma līdzekļiem tika izlietoti sociālajiem mājokļiem un citai sociālajai infrastruktūrai; tā kā ANM īstenošana ir ļāvusi konstatēt pārredzamības un skaidrības trūkumu kritēriju noteikšanā un uzraudzībā valsts līmenī; tā kā valsts attīstību veicinošajām bankām un iestādēm (VAVBI) ir būtiska loma pienācīgu, cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu mājokļu finansēšanā, privāto investīciju piesaistē un finansēšanas sistēmas stiprināšanā valsts un reģionālā līmenī; tā kā VAVBI visā ES ir sniegušas atbalstu vairāk nekā 380 000 mājokļu būvniecībai un 2023. gadā vien ir apņēmušās piešķirt finansējumu mājokļu nozarei gandrīz 50 miljardu EUR apmērā, tādējādi ar savu ilggadējo pieredzi un kompetenci būtiski bagātinot ES līmeņa iniciatīvas; tā kā būtu jānodrošina visneaizsargātāko grupu piekļuve sociālo mājokļu programmām;

W. tā kā Eiropas Investīciju bankas (EIB) grupa 2025. gada jūnijā publiskoja savu pirmo rīcības plānu cenas ziņā pieejamu mājokļu jomā; tā kā EIB rīcības plānā ir iekļauti tādi finanšu instrumenti kā parāda finansējums, starpniecības aizdevumi, pašu kapitāls un konsultāciju pakalpojumi, vienlaikus tai saglabājot savu investīciju bankas statusu un AAA reitingu; tā kā EIB uzsver, ka viena no lielākajām problēmām saistībā ar mājokļu krīzi ir piedāvājuma trūkums dažādu faktoru dēļ, kas ietekmē sociālo kohēziju un ES konkurētspēju un kas dažādās teritorijās var atšķirties; tā kā EIB grupa savu pieeju balsta uz galvenajām prioritātēm, piemēram, cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, inovatīviem mājokļu risinājumiem un renovāciju, tādējādi samazinot mājsaimniecību izmaksas un stiprinot ilgtermiņa enerģētisko drošību; tā kā joprojām ir jānodrošina lielāka pārredzamība un skaidrība EIB darbībā attiecībā uz pieejamo mājokļu finansējumu, tostarp izmantojamo instrumentu veidiem, finanšu nosacījumiem, atbilstības kritērijiem, līdzfinansējuma prasībām, grafikiem, garantijām un elastīgiem risinājumiem īpašos gadījumos un konkrētās teritorijās, piemēram,

lauku apvidos, salās un tālākajos reģionos; tā kā skaidras informācijas un mehānismu trūkums ierobežo reģionu un pašvaldību piekļuvi EIB mājokļu finansējumam, izraisot kavēšanos un padziļinot mājokļu krīzi;

X. tā kā Komisijas priekšlikumā par kohēzijas politikas vidusposma pārskatīšanu ir iekļauta iespēja divkāršot pieejamo finansējumu cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, kā arī iespēja dalībvalstīm brīvprātīgi novirzīt daļu no savām pašreizējām finansējuma programmām; tā kā Eiropas Revīzijas palāta ir uzsvērusi, ka šajā priekšlikumā nav iekļauta nekāda trūkumu analīze, kas ļautu noteikt, kurās jomās ES rīcība ir vajadzīga visvairāk; tā kā mājokļiem paredzētais ES kohēzijas politikas atbalsts 7,5 miljardu EUR apmērā veido aptuveni 2% no kopējā kohēzijas politikas piešķīruma (379 miljardi EUR) laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam; tā kā saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju dalībvalstis savos valsts un reģionālajos partnerības plānos noteiks summas, kas izmantojamas ar mājokļiem un kohēziju saistītiem izdevumiem; tā kā tas var apdraudēt to spēju efektīvi izmantot kohēzijas politikas fondu līdzekļus un īstenot inovatīvus cenas ziņā pieejamu mājokļu projektus; tā kā Komisijai un dalībvalstīm būtu jāpieņem daudzgadu politika, kuras mērķis ir izveidot valstu cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu mājokļu fondus, kā arī veicināt renovāciju, kas samazina mājsaimniecību izmaksas; tā kā kohēzijas politikas fondu līdzekļi būtu jāizmanto stratēģiski, piemērojot efektīvas un pārredzamas procedūras un ievērojot darba ņēmēju tiesības un koplīgumus, lai nodrošinātu godīgu konkurenci; tā kā ar kohēzijas politiku vien pašreizējo mājokļu krīzi nevar pārvarēt, jo saistībā ar EIB 2024.–2025. gada ziņojumu veiktajā ekonomiskajā analīzē lēsts, ka investīciju trūkums cenas ziņā pieejamos mājokļos sasniedz aptuveni 270 miljardus EUR gadā; tā kā publiskos līdzekļus var papildināt, piesaistot privātās investīcijas; tā kā, pārdalot neizlietotos Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļus, varētu atbalstīt mājokļu būvniecību, jo Komisija ir mudinājusi dalībvalstis novirzīt neizlietotos līdzekļus cenas ziņā pieejamiem, ilgtspējīgiem un pienācīgiem mājokļiem;

Y. tā kā mājokļu krīze, ar ko saskaras miljoniem ES iedzīvotāju, īpaši smagi skar jauniešus; tā kā 2023. gadā jaunieši visā ES vecāku mājokli pameta vidēji 26,3 gadu vecumā[39] un dažās dalībvalstīs gandrīz 70% jauniešu vecumā no 18 līdz 34 gadiem nebija citas iespējas kā vien turpināt dzīvot kopā ar vecākiem[40]; tā kā 2024. gadā gandrīz puse (49,1%) no visiem jauniešiem vecumā no 18 līdz 34 gadiem ES dzīvoja kopā vismaz ar vienu no vecākiem vai arī deva

---

39 *Eurostat*, “*Age of leaving the parental home steady in 2023*” (“Vecāku mājas atstāšanas vecums 2023. gadā saglabājas nemainīgs”), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2024. gada 30. septembris.

40 *Eurostat*, “*Share of young adults aged 18-34 living with their parents by self-defined current economic status*” (“To jauniešu vecumā no 18 līdz 34 gadiem īpatsvars, kuri dzīvo kopā ar vecākiem, sadalījumā pēc viņu pašreizējā pašdefinētā ekonomiskā statusa”), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2025. gada jūlijs.

ieguldījumu mājsaimniecības ienākumos vai guva no tiem labumu; tā kā 2024. gadā gandrīz puse (47,2%) gados jaunu pieaugušo ES, kuri dzīvoja kopā vismaz ar vienu no vecākiem vai deva ieguldījumu mājsaimniecības ienākumos vai guva no tiem labumu, bija studenti vai nebija iesaistīti darba tirgū citu iemeslu dēļ[41]; tā kā šāda kavēšanās pamest ģimenes mājas liedz jaunākajām paaudzēm sākt neatkarīgu dzīvi un liek daudziem iedzīvotājiem atlikt svarīgus dzīves lēmumus, piemēram, par ģimenes dibināšanu, neatkarīgu dzīvi vai pārcelšanos, lai sāktu profesionālo karjeru; tā kā jauniešu piekļuve mājoklim ir pirmais solis, kas ļauj viņiem kļūt neatkarīgiem un īstenot savus mērķus un vēlmes; tā kā mājokļi tieši ietekmē demogrāfijas tendences; tā kā 40,7 % no visiem ES studentiem dzīvo atsevišķi no ģimenes, bet tikai 38 % dzīvo studentu mītnēs, ko pārvalda universitātes, publiskas struktūras vai akreditēti pakalpojumu sniedzēji[42]; tā kā šī situācija liecina par aptuveni 4,8 miljonu vietu trūkumu studentu mītnēs visā ES[43], uzsverot steidzamu nepieciešamību pēc koordinētas Eiropas, valstu un vietējā līmeņa rīcības, lai palielinātu un uzlabotu cenas ziņā pieejamu un kvalitatīvu studentu mājokļu piedāvājumu; tā kā augstās mājokļu izmaksas un pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu īres un pirmo mājokļu trūkums ir padziļinājis paaudžu nevienlīdzību;

Z. tā kā daudzās dalībvalstīs īres maksa palielinās straujāk nekā ienākumi, pieaug rindas uz valsts mājokļiem un mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem kļūst neiespējama piekļuve pienācīgiem, ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem; tā kā pirktspējas zudums mājsaimniecībās ar zemiem un vidējiem ienākumiem un pieaugošās mājokļu izmaksas mazina iespēju tām iegādāties vai īrēt cenas ziņā pieejamus mājokļus, radot plašākas demogrāfiskās un sociālekonomiskās sekas, piemēram, lielāku sociālo atstumtību; tā kā salīdzinājumā ar 2022. gadu darījumu ar mājokļiem skaits 2023. gadā samazinājās 13 no 16 dalībvalstīm, par kurām ir zināmi dati, iezīmējot otro gadu pēc kārtas, kad pārdošanas apjomi sarūk[44]; tā kā, lai samazinātu svārstsatiksmes slogu un

---

41 *Eurostat*, “*Key Figures on European Living Conditions*” (“Galvenie rādītāji par dzīves apstākļiem Eiropā”), 2025. gada septembris.

42 *Eurostat*, “Share of young adults aged 18-34 living with their parents by self-defined current economic status” (“To jauniešu vecumā no 18 līdz 34 gadiem īpatsvars, kuri dzīvo kopā ar vecākiem, sadalījumā pēc viņu pašreizējā pašdefinētā ekonomiskā statusa”), *Eurostat* tīmekļa vietne, 2025. gada jūlijs.

43 *Eurostudent VIII*, “Housing situation: living away from home” (“Situācija mājokļa jomā: dzīvošana ārpus vecāku mājām”), 2021.–2024. gads.

44 *Declós, C.*, “From market good to social right? Shifting approaches to housing in Europe” (“No tirgus priekšrocībām līdz sociālajām tiesībām? Pieejas mājokļu politikai Eiropā”), Barselonas Starptautisko lietu centrs, 2021. gada 30 septembris, https://www.cidob.org/en/events/market-good-social-right-shifting-approaches-housing-europe.

uzlabotu dzīves kvalitāti, ir būtiski pievērsties ne tikai cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumam, bet arī to stratēģiskajai atrašanās vietai, jo īpaši tādās teritorijās, kur koncentrētas nodarbinātības iespējas, sabiedriskie pakalpojumi un ilgtspējīgi transporta tīkli; tā kā iekļaujošai mājokļu politikai būtu jānovērš šī nevienlīdzība un jānodrošina, ka ikvienam neatkarīgi no izcelsmes vai statusa ir piekļuve drošam un cenas ziņā pieejamam mājoklim;

AA. tā kā sociālos un cenas ziņā pieejamus mājokļus finansē valsts iestādes un reģionālās un vietējās pašvaldības, un ES ir būtiska loma šo centienu atbalstīšanā, tostarp ar saviem valsts atbalsta noteikumiem; tā kā ne akadēmiskajā literatūrā, ne ES *acquis* cenas ziņā pieejami mājokļi un sociālie mājokļi nav konsekventi definēti un to noteikšanas kritēriji ir katras dalībvalsts kompetencē, ņemot vērā valsts un reģionālos apstākļus; tā kā saskaņā ar *UN-Habitat* definīciju mājoklis ir cenas ziņā pieejams, ja neto izdevumi par mājokli mēnesī nepārsniedz 30% no mājsaimniecības kopējiem mēneša ienākumiem[45]; tā kā ESAO sociālos mājokļus definē kā dzīvojamos īres mājokļus, kas tiek izīrēti par cenām, kuras ir zem tirgus līmeņa, un nodrošināti mērķgrupām saskaņā ar īpašiem noteikumiem; tā kā šīs pieejas ir saderīgas ar definīcijām un kritērijiem, ko izmanto dalībvalstis, kurām ir cenas ziņā pieejamu mājokļu politika un attiecīgs tiesiskais regulējums un kuras ir detalizēti noteikušas cenas ziņā pieejamu mājokļu kategorijas, ienākumu sliekšņus un sociālos kritērijus, kas ir piešķiršanas prioritāšu pamatā; tā kā Parlaments aktīvi piedalās šajās debatēs un plāno sniegt ieguldījumu definīciju izstrādē pēc turpmākas apspriešanās ar ES iestādēm, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām; tā kā saskaņā ar šīm definīcijām visiem pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina piekļuve cenas ziņā pieejamu mājokļu tirgiem; tā kā sociālo mājokļu nodrošināšana kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojums galvenokārt ir paredzēta nelabvēlīgā situācijā esošiem iedzīvotājiem vai sociāli mazāk nodrošinātām grupām, kas nespēj piekļūt mājoklim tirgus apstākļos; tā kā būtu bijis jāveic ietekmes novērtējums, lai izvērtētu, kā šīs definīcijas ietekmēs piekļuvi sociālajiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem un to nodrošināšanu dalībvalstīs; tā kā efektīvi risinājumi mājokļu pieejamības uzlabošanai daudzās ES pilsētās ir izstrādāti, izmantojot publiskā un privātā sektora partnerības, kuru ietvaros publiskās iestādes sadarbojas ar kooperatīvajām vai bezpeļņas organizācijām, lai nodrošinātu patiesi cenas ziņā pieejamus mājokļus un sociālos mājokļus;

AB. tā kā cilvēki ar invaliditāti ir to grupu vidū, kuras piekļuve pienācīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem skar visvairāk; tā

---

45 *UN-Habitat*, "Capacity Development on SDGs Indicators. Monitoring and Reporting – Indicator 11.1.1: Adequate housing and slum upgrading" ("Spēju pilnveide IAM rādītāju uzraudzībā un ziņošanā par tiem – 11.1.1. rādītājs: pienācīgi mājokļi un graustu rajonu modernizēšana"), *UN-Habitat* tīmekļa vietne, 2022. gada aprīlis.

kā pārāk daudz personu ar invaliditāti joprojām dzīvo nepiemērotos mājokļos, jo trūkst pieejamu mājokļu; tā kā, lai ievērotu ES saistības, kas paredzētas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām, dalībvalstīm ir jāpaplašina piekļūstamu kopienas mājokļu pieejamība; tā kā 2023. gadā 11,1 % cilvēku ar invaliditāti saskārās ar pārmērīgi augstām mājokļu izmaksām[46]; tā kā 4,4 % personu ar invaliditāti dzīvo ļoti sliktos sadzīves apstākļos; tā kā 70–80 % no esošā dzīvojamā fonda nav piemēroti personu ar invaliditāti patstāvīgai dzīvei; tā kā aplēses liecina, ka ES vairāk nekā 1 miljons personu ar invaliditāti vecumā līdz 65 gadiem un vairāk nekā 2 miljoni personu vecumā virs 65 gadiem dzīvo institucionalizētās aprūpes iestādēs; tā kā mājokļu fonda nepietiekama pieejamība padziļina sociālo atstumtību un ierobežo personu ar invaliditāti spēju dzīvot patstāvīgi un pilnvērtīgi un vienlīdzīgi piedalīties sabiedrības dzīvē;

AC. tā kā, lai īstenotu efektīvu mājokļu politiku, ir vajadzīga pārredzama, uzticama, detalizēta un salīdzināma statistika visā ES; tā kā datu vākšana un to salīdzināmība joprojām ir problemātiska, jo mājokļu politika ir cieši saistīta ar vietējo un teritoriālo kontekstu; tā kā pašreizējās datu kopas bieži vien ir sadrumstalotas un tajās netiek ņemta vērā mājokļu situācijas teritoriālā dimensija; tā kā datu vākšana par mājokļiem ļautu labāk izprast konkrētām vietām raksturīgās tendences un teritoriālās atšķirības; tā kā šādi dati ir būtiski, lai uzraudzītu mājokļu pieejamību, novērtētu sistēmiskos riskus un veidotu uz faktiem balstītu politiku; tā kā, lai izstrādātu efektīvu politiku, ir vajadzīgi arī uzticami dati par bezpajumtniecību, mājokļu pieejamību cenas ziņā, aizņemtajām un brīvajām zemes platībām, ēku fonda izmantošanu, kā arī par mājokļu renovāciju un modernizāciju; tā kā Parlaments ir uzsācis ES zemes jautājumu novērošanas centra izmēģinājuma projektu, kas pašlaik tiek īstenots; tā kā, aprēķinot dzīves dārdzību, tiek ņemti vērā ar mājokli saistītie izdevumi, kas, pamatojoties uz pirktspējas paritāti un mājsaimniecību izdevumu kopējo cenu līmeņa indeksu, parāda atšķirības mājokļu un komunālo pakalpojumu cenās dažādās ES valstīs; tā kā ar mājokli saistītās patēriņa preču un pakalpojumu izmaksas galvenokārt veido elektroenerģija, gāze un citi kurināmie[47]; tā kā 2021. gadā 19,5 % mājokļu Eiropas Savienībā bija neapdzīvoti, proti, tie vai nu bija neizmantoti, vai arī tika izmantoti kā otrā dzīvesvieta; tā kā tas ir 23 % pieaugums salīdzinājumā ar 2011. gada līmeni,

---

46 *Eurostat*, “*Disability statistics – housing conditions*” (“Statistika par invaliditāti – mājokļa apstākļi”), 2025. gada jūnijs, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_-_housing_conditions.

47 *Eurostat*, rakstu sērija “*Statistics Explained*”, “*Comparative price levels of consumer goods and services*” (“Salīdzinošais patēriņa preču un pakalpojumu cenu līmenis”), 2025. gada decembris, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Comparative_price_levels_of_consumer_goods_and_services.

ES loma mājokļu politikā

Mājokļu krīzes sociālekonomiskās sekas

1. pauž dziļas bažas par mājokļu krīzi, kas skar ES un tās dalībvalstis un kas mazina cieņu pret cilvēku, vienlīdzību un sociālo kohēziju; uzsver, ka mājokļu krīzes dēļ miljoniem Eiropas iedzīvotāju ir nedroši dzīves apstākļi; uzsver, ka mājokļu krīzes pamatā ir mājokļu pieejamība cenas ziņā, jo īpaši jauniešiem, ģimenēm ar zemiem un vidējiem ienākumiem un neaizsargātām grupām, tostarp vecāka gadagājuma cilvēkiem un bezpajumtniekiem, kas saskaras ar lielākiem šķēršļiem, cenšoties piekļūt piemērotam mājoklim; pauž bažas par problēmām, ar kurām saskaras jaunieši, pametot vecāku mājas un izdarot personīgas izvēles, kas ietekmē viņu profesionālo un personīgo dzīvi, piemēram, dibinot ģimeni, turpinot mācības un atrodot pirmo darbu atbilstoši savai kvalifikācijai;

2. pauž bažas par mājokļu krīzes kaitīgajām sociālekonomiskajām sekām, kas kavē cilvēku piekļuvi darba iespējām un ierobežo darba ņēmēju mobilitāti darbam lielpilsētu teritorijās un cita starpā rada darba ņēmēju trūkumu; uzsver, ka mājokļu krīze ir kļuvusi par šķērsli Eiropas konkurētspējai, jo tā apdraud ražīgumu un padara reģionus mazāk pievilcīgus investīcijām; pauž bažas par mājokļu krīzes ietekmi uz iedzīvotāju pirktspēju, kas rada grūtības uzņēmumiem atrast piemērotu darbaspēku; apņemas rosināt lielāku politisko apņēmību dalībvalstīs, kā arī vietējās un reģionālajās pašvaldībās, izstrādājot īpaši pielāgotus un inovatīvus risinājumus un integrējot mājokļu politiku plašākās sociālajās un ekonomiskajās stratēģijās;

ES un valstu iestādes

3. ļoti atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos īstenot vērienīgu Eiropas plānu cenas ziņā pieejamiem mājokļiem; atgādina, ka, īstenojot plānu cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, ir jāievēro subsidiaritātes princips, ņemot vērā katras dalībvalsts īpašās vajadzības; uzskata, ka plāns cenas ziņā pieejamiem mājokļiem ir jāizstrādā tā, lai novērstu mājokļu krīzi kā ārkārtas sociālu problēmu;

4. aicina Komisiju pienācīgi ņemt vērā Parlamenta nostāju par mājokļu krīzi; aicina Komisiju sasaukt pirmo ES samitu par mājokļiem, kurā uzmanība galvenokārt tiktu vērsta uz konkrētiem risinājumiem; uzsver, ka Eiropas plānā cenas ziņā pieejamiem mājokļiem prioritāte būtu jāpiešķir pasākumiem, kuru mērķis ir būtiski uzlabot mājokļu pieejamību cenas ziņā un atbalstīt dalībvalstis, lai tās nodrošinātu pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļus miljoniem Eiropas iedzīvotāju; norāda, ka mājokļu jautājumi ir dalībvalstu kompetencē, taču atzīst, ka ES nozaru tiesību akti var ietekmēt būvniecības vispārējo ekonomisko dzīvotspēju un izmaksas, kā arī ēku renovāciju un pārprofilēšanu; uzsver, ka pastāv ES iniciatīvas, kas var sniegt reālu pievienoto vērtību mājokļu krīzes novēršanā, tostarp pilnībā izmantojot vienotā tirgus potenciālu būvniecības

nozarē, ļaujot veikt lielākas investīcijas no ES fondiem, paaugstinot mājokļu kvalitātes standartus, stiprinot pierādījumu bāzi ar datu vākšanu un kopīgošanu, atbalstot centienus un investīcijas prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā, atvieglojot būvniecībā nodarbināto personu mobilitāti un vienkāršojot atļauju piešķiršanas procedūras; aicina Eiropas plānu cenas ziņā pieejamiem mājokļiem saskaņot ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru un panākt, lai tas palīdzētu mazināt sociālo nevienlīdzību, izskaust nabadzību ES un veicināt sociālo, ekonomisko un teritoriālo kohēziju un augšupēju konverģenci;

Vietējās un reģionālās pašvaldības

5. aicina ES un tās dalībvalstis respektēt vietējo un reģionālo pašvaldību attiecīgās kompetences un uzsver to būtisko lomu mājokļu vajadzību apzināšanā un valsts stratēģiju izstrādē, paredzot mērķorientētus pasākumus vietējo iedzīvotāju atbalstam; aicina ES un tās dalībvalstis nodrošināt stimulus pašvaldībām un reģioniem, lai tie veicinātu dzīvojamo ēku būvniecību, renovāciju un pārprofilēšanu savās teritorijās; turklāt norāda – neraugoties uz to, ka mājokļu krīze īpaši skar pilsētu un rūpnieciskās teritorijas, tā ietekmē visus reģionus, jo īpaši tos, kurus pastāvīgi skar nelabvēlīgi ģeogrāfiskie apstākļi, piemēram, lauku un iekšzemes apvidus, salas, tālākos reģionus, robežreģionus ar intensīvu iedzīvotāju svārstsatiksmi, kā arī piekrastes un attālās teritorijas, it sevišķi tās, kurās pastāv demogrāfiskās lejupslīdes risks; uzsver, ka ir svarīgi izstrādāt un veicināt integrētas pilsētu stratēģijas, kas ietver izglītību, veselības aprūpi, infrastruktūru (piemēram, ūdensapgādes sistēmas un energotīklus), sabiedrisko transportu un brīvā laika pavadīšanas iespējas, nodrošinot, ka demogrāfiskās problēmas tiek efektīvi ņemtas vērā politikas veidošanā visos līmeņos; aicina nodrošināt vietējām un reģionālajām pašvaldībām tiešu un mērķorientētu piekļuvi ES mājokļu līdzekļiem un piešķirt tām pilnvaras šos līdzekļus pārvaldīt, ņemot vērā to īpašās zināšanas par vietējām vajadzībām un situāciju un tādējādi ļaujot tām ātri rīkoties, lai risinātu ar mājokļiem saistītās problēmas;

6. uzsver, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir jāiesaista Eiropas plāna cenas ziņā pieejamiem mājokļiem īstenošanā; aicina uzlabot konsultāciju mehānismus, koordināciju un pašvaldību sadarbību, kā arī stiprināt partnerības un izmantot vietējo un reģionālo pašvaldību padziļinātās zināšanas par vietējo situāciju, jo tām ir vislabākās iespējas nodrošināt plāna sekmīgu izstrādi un īstenošanu; aicina mājokļu politikas veidošanā un īstenošanā vietējā līmenī aktīvi iesaistīt galvenās ieinteresētās personas; uzstāj, ka ES līmeņa iniciatīvās ir jāņem vērā reģionālās realitātes daudzveidība, atzīstot, ka dažādi teritoriālie konteksti (piemēram, lielpilsētu problēmrajoni, reģioni, kuros samazinās iedzīvotāju skaits, salas un tālākie reģioni) prasa īpaši pielāgotas pieejas;

7. aicina veicināt vienkāršošanu, izmantojot daudzlīmeņu pārvaldības pieeju un ievērojot partnerības principu, tostarp izveidojot integrētas

administratīvās struktūras un ieviešot digitālus risinājumus, piemēram, pilnībā digitālas atļauju piešķiršanas procedūras un elektronisko saziņu atļauju piešķiršanas procesā, lai atbalstītu pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu projektu izstrādi, ņemot vērā nepieciešamību renovēt esošo mājokļu fondu;

8. aicina Komisiju veicināt sadarbību un izplatīt paraugpraksi, kurā tiek ņemta vērā to problēmu daudzveidību, ar ko saskaras teritorijas, kurās iedzīvotāju skaits jau ir samazinājies vai turpina samazināties, kā arī pierobežas, salu un tālākie reģioni, un novērst to, ka mājokļu politika veicina iedzīvotāju skaita samazināšanos konkrētās teritorijās; aicina ES un tās dalībvalstis atbalstīt vietējās un reģionālās pašvaldības, lai palielinātu valsts, kooperatīvo un peļņu nenesošu mājokļu piedāvājumu; aicina veicināt digitālās savienojamības projektus un transporta savienojumus ar galvaspilsētām, lielākajām pilsētām un pilsētu centriem, jo šādi projekti un savienojumi varētu palīdzēt ierobežot iedzīvotāju skaita samazināšanos un nodrošināt vietējiem iedzīvotājiem iespējas palikt un dzīvot savā izcelsmes vietā, vienlaikus palielinot tirgū pieejamo mājokļu skaitu un renovējot esošo dzīvojamo fondu; aicina Komisiju nākt klajā ar īpašu mājokļu plānu, kurā būtu ņemtas vērā gan būvniecības, gan renovācijas vajadzības lauku, salu un tālākajos reģionos, kā arī nepieciešamība šajā jomā īstenot pārrobežu sadarbību, un šo plānu papildināt ar pētījumu par dzīves apstākļiem šajos Eiropas reģionos; aicina Komisiju un dalībvalstis īstenot iniciatīvas, piemēram, izmantojot kohēzijas politiku, lai stiprinātu lauku reģionus, uzlabojot infrastruktūru, atbalstot mājokļu attīstības programmas un veicinot politiku, kas sekmē lauku teritoriju atjaunošanu un atbalsta mazo pilsētu attīstību, nolūkā pievērsties konkrētām problēmām, piemēram, infrastruktūras nepietiekamībai un ekonomisko iespēju trūkumam;

9. atbalsta integrētas teritoriālās un vietējās attīstības stratēģijas, kuru mērķis ir padarīt lauku apvidus noturīgākus, izmantojot sadarbīgas un līdzdalīgas pieejas, kā izklāstīts ilgtermiņa redzējumā par ES lauku apvidiem un noteikts Lauku pakta sadarbības satvarā, lai mājokļu politikas ietvaros risinātu lauku, attālu un kalnu apvidu īpašās problēmas; aicina Komisiju nākt klajā ar priekšlikumu par ES salu statūtiem, ko papildinātu Lauku paktam līdzīgs salu pakts, kura mērķis būtu atzīt, ka izolētība ir īpaša salām raksturīga iezīme, un izveidot īpašu politiku, lai palīdzētu salām segt ar izolētību saistītās papildu izmaksas, tādējādi salās nodrošinot pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļus;

10. uzsver, ka ir vajadzīgi pasākumi, lai nodrošinātu iedzīvotājiem mājokļus un saglabātu pilsētu kopienu daudzveidību un dzīvotspēju, kā arī pilsētu ilgtermiņa apdzīvojamību; turklāt uzsver, ka ir svarīgi pilsētplānošanas un pilsētu atjaunošanas politikas ietvaros risināt ģentrifikācijas problēmu, nodrošinot, ka atjaunošanas centienu dēļ netiek pārvietoti iedzīvotāji, tostarp pastāvīgie iedzīvotāji un vecāka gadagājuma mājokļu īpašnieki, vai zaudēti cenas ziņā pieejami

mājokļi; uzsver, ka ir jāpiešķir pietiekami resursi vietējām un reģionālajām pašvaldībām spēju veidošanas atbalsta vajadzībām un jāpalīdz dalībvalstīm īstenot to teritoriālās attīstības politiku, veicinot būvniecību, pārprofilēšanu, renovāciju un investīciju piesaisti un racionalizējot atļauju piešķiršanas un administratīvās procedūras lauku apvidos, mazās un vidēja lieluma pašvaldībās un teritorijās, kas tiek uzskatītas par mazāk pievilcīgām; uzsver, ka daudzas pašvaldības saskaras ar būtisku darbaspēka trūkumu, kas ierobežo to spēju plānot, nodrošināt un apsaimniekot valsts un sociālos mājokļus un pienācīgi pārraudzīt privātā sektora darbību; uzsver, ka nepietiekamas administratīvās spējas noved pie neefektīvas pārvaldības, ilgstošām atļauju izsniegšanas procedūrām un nepietiekami stingras rīcības pret nelikumīgu praksi;

Cenas ziņā pieejamu privāto un valsts mājokļu piedāvājuma palielināšana

Regulatīvā sloga mazināšana un vienkāršošanas veicināšana

11. uzsver, ka viens no galvenajiem mājokļu krīzes cēloņiem ir nepietiekams mājokļu piedāvājums, ierobežotas investīcijas cenas ziņā pieejamos un valsts mājokļos, nepiemērots tiesiskais regulējums, nepietiekami izstrādāta mājokļu politika, kurā trūkst stratēģiskas plānošanas, augstas zemes cenas, savstarpēji konkurējoši zemes izmantošanas mērķi, pieaugošās būvniecības, enerģijas un komunālo pakalpojumu izmaksas, infrastruktūras attīstības ierobežojumi, ilgstošas atļauju piešķiršanas procedūras, iedzīvotāju skaita pieaugums un demogrāfiskās pārmaiņas, darbaspēka trūkums, plaša mēroga ļaunprātīga finansializācijas prakse un pastāvīga nelīdzsvarotība starp mājokļu pieprasījumu un piedāvājumu; uzsver nepieciešamību palielināt investīcijas un mājokļu piedāvājumu, tostarp kooperatīvos, sociālos un peļņu nenesošus mājokļus, lai palīdzētu samazināt cenas; aicina publiskās iestādes steidzami veikt pasākumus, lai palielinātu cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu, samazinot regulatīvo slogu, atturoties no papildu administratīvo slāņu radīšanas, novēršot nevajadzīgus šķēršļus un birokrātiju un mazinot ierobežojumus vietējos noteikumos un valsts un ES tiesību aktos, kas apdraud būvniecības un renovācijas nozaru konkurētspēju, aicina veikt horizontālu, visaptverošu ES līmeņa novērtējumu par attiecīgajiem tiesību aktiem, kas ietekmē cenas ziņā pieejamu, kvalitatīvu un energoefektīvu mājokļu nodrošināšanu, izvairoties no nevajadzīgas dublēšanās un papildu sloga radīšanas Eiropas iedzīvotājiem; šajā sakarībā aicina Komisiju un Eiropas Revīzijas palātu kopīgi izvērtēt ES tiesību aktus, kas varētu kavēt cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājuma veidošanu; uzskata, ka šādam izvērtējumam būtu jāpalīdz novērst konstatētās nepilnības; atgādina, ka ir konstatēts, ka cenu kontrole un valsts intervence var novest pie negaidītiem rezultātiem un ka visiem šādiem pasākumiem jābūt mērķorientētiem, lai ierobežotu tirgus izkropļojumus; norāda, ka šādi pasākumi rada nenoteiktību, attur no investīcijām un mazina motivāciju tiem, kas

varētu palīdzēt paplašināt piedāvājumu; aicina dalībvalstis un reģionus būt elastīgiem ES tiesību aktos paredzēto ar mājokļiem saistīto mērķu sasniegšanā, ņemot vērā to konkrēto situāciju un vajadzības;

12. mudina Komisiju ierosināt vienkāršošanas paketi mājokļu jomā, kuras mērķis ir vienkāršot un racionalizēt sarežģīto noteikumu kopumu, kas pašlaik palēnina mājokļu būvniecību un renovāciju visā Eiropā, samazinot administratīvo slogu, saskaņojot tiesību aktus, kas pārklājas, un saīsinot atļauju izsniegšanas procedūras; uzsver, ka šāda iniciatīva atvieglos un paātrinās pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu, tostarp valsts un sociālo mājokļu, nodrošināšanu un ēku renovāciju, kā arī palīdzēs samazināt būvniecības izmaksas; atzīst, ka vienkāršošana un mērķorientēta elastības palielināšana gadījumos, kas tas ir lietderīgi, novērstu nevajadzīgus šķēršļus, vienlaikus saglabājot būtiskus drošības, vides un sociālos standartus, lai paātrinātu atļauju izsniegšanu un jaunu mājokļu būvniecību un renovāciju, ļaujot mājokļu piedāvājumam panākt pieprasījumu un padarot mājokļus cenas ziņā pieejamākus visā Eiropā;
13. mudina pielikt pūles, lai ilgtspējīgi uzlabotu apbūves zemes pieejamību, jo īpaši blīvi apdzīvotās teritorijās; uzsver, ka atbildībai par lēmumiem attiecībā uz publiskā īpašumā esošu zemi un plānošanas procesiem ir jāpaliek valsts un pašvaldību iestāžu ziņā; mudina kompetentās publiskās iestādes izmantot publiskā īpašumā esošu zemi, pārskatīt zemes zonējuma noteikumus un pārklasificēt būvniecībai gatavu un ar nepieciešamo infrastruktūru nodrošinātu zemi, lai to nekavējoties varētu attīstīt, nolūkā paātrināt cenas ziņā pieejamu mājokļu un kooperatīvu, sociālo un peļņu nenesošu mājokļu nodrošināšanu; uzsver, ka jebkurā zemes izmantošanas stratēģijā ir jāņem vērā gan nepieciešamība nodrošināt mājokļus, gan augstas kvalitātes būvniecības standarti; uzsver, ka mājokļu projekti un publiskās infrastruktūras attīstība vienmēr ir jāintegrē plašākās pilsētu attīstības stratēģijās, lai nodrošinātu sociālo kohēziju un izvairītos no sociālekonomiskās segregācijas un tirgu kropļojošas prakses; aicina dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības pieņemt integrētas pieejas, kas nodrošina, ka būvniecības projektu īstenošanā tiek ievēroti vidiskie un sociālie mērķi; aicina dalībvalstis integrēt vides riska novērtējumus pilsētplānošanā, nodrošinot, ka noteiktām teritorijām, kuras ir neaizsargātas pret katastrofām, kas saistītas ar klimatu, tiek piešķirta prioritāte aizsardzības pasākumu īstenošanā un noturīgas infrastruktūras izveidē;

14. uzsver, ka jau pastāv risinājumi, kā būvēt jaunus mājokļus, neizmantojot jaunas dabas teritorijas un vienlaikus uzlabojot būvniecības kvalitāti un palielinot mājokļu piedāvājumu un daudzveidību; uzsver, ka šie risinājumi ir dažādi – sākot ar mājokļu blīvuma samērīgu palielināšanu horizontālā un vertikālā virzienā, par ko tiek panākta vienošanās ar vietējiem iedzīvotājiem, un beidzot ar pilsētvides atjaunošanu, tostarp vieglas konstrukcijas mājokļu

būvniecību;

15. uzsver, ka apdzīvojamas degradētas teritorijas ir papildu pilsētu zemes resurss jaunai apbūvei; aicina dalībvalstis un vietējās un reģionālās pašvaldības apzināt degradētās teritorijas, kurās varētu būvēt mājokļus, un ieviest "degradēto teritoriju pases", paredzot nosacījumus, saskaņā ar kuriem šādas teritorijas pilsētplānojumā automātiski tiktu noteiktas kā mājokļu būvniecībai paredzētas zonas; aicina Komisiju un dalībvalstis aktīvi veicināt pamestu vai nepietiekami izmantotu objektu atjaunošanu, vienlaikus nodrošinot, ka šādi atjaunošanas projekti veicina pieejamību cenas ziņā, vidisko ilgtspēju un sociālo iekļaušanu;

16. aicina kompetentās publiskās iestādes nodrošināt atbildīgajām iestādēm pietiekamus resursus, lai garantētu pieteikumu efektīvu un savlaicīgu izskatīšanu nolūkā paātrināt un vienkāršot atļauju piešķiršanas procesus, tostarp ieviešot principu, kas paredz, ka administrācijas atbildes trūkums nozīmē piekrišanu, attiecībā uz būvatļauju izsniegšanu jauniem būvdarbiem un renovācijas darbiem, izņemot gadījumus, kas saistīti ar personu drošību, vides standartiem un aizsardzības pasākumiem vai prasībām aizsargājama kultūras, vēstures un arheoloģiskā vai arhitektūras mantojuma saglabāšanai; atgādina, cik svarīgi ir līdzdalīgi plānošanas procesi un mājokļu sociālā funkcija; aicina Komisiju mudināt dalībvalstis noteikt mērķi panākt, lai būvatļaujas mājokļu projektiem tiktu izsniegtas 60 dienu laikā, tādējādi nodrošinot pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļus; aicina dalībvalstis veicināt mājokļu nodrošināšanu, nosakot prioritārus pasākumus, kas valsts līmenī ļauj piemērot īsākas procedūras, un ieviest paātrinātas apstiprināšanas procedūras tiem mājokļu projektiem, kas ir būtiski akūta mājokļu trūkuma novēršanai;

17. aicina Komisiju izpētīt iespējas, kā atbalstīt dalībvalstu centienus efektīvi pārvaldīt pilsētplānošanas un licencēšanas procedūras, sniedzot norādījumus un tehnisko palīdzību un nodrošinot pienācīgus resursus vietējo iestāžu tehnisko un administratīvo spēju stiprināšanai no programmas "Digitālā Eiropa" un Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļiem, kā arī uzlabojot dalībvalstīm paredzētos tiešsaistes konsultāciju rīkus; turklāt atbalsta atļauju piešķiršanas procesu digitalizāciju, izmantojot sadarbspējīgas valstu platformas, kas nodrošina būvniecības, pārprofilēšanas un renovācijas pieteikumu elektronisku iesniegšanu, izsekošanu un apstiprināšanu; tāpat aicina valsts līmenī izveidot vienas pieturas aģentūras, kas sniegtu konsultatīvu atbalstu administratīvās kavēšanās mazināšanai, balstoties uz Komisijas iniciatīvu "Vieds finansējums energoviedām ēkām" un Renovācijas viļņa iniciatīvu; aicina Komisiju efektivitātes uzlabošanas nolūkā publicēt pētījumu, kurā būtu izvērtēts, kāpēc atļauju saņemšanas un licencēšanas procedūru norise aizņem pārmērīgi ilgu laiku, un apkopoti paraugprakses piemēri; uzsver, ka atļauju izsniegšanas procedūrām jābūt pārredzamām un ka ir jāveicina datu apmaiņa starp vietējām

pašvaldībām, projektu attīstītājiem un iedzīvotājiem, vienlaikus ievērojot ES datu aizsardzības standartus; uzsver, ka ir vajadzīga savlaicīga, ar resursiem pietiekami nodrošināta un rūpīga tiesvedība, kā arī efektīva tiesu nolēmumu pieņemšana jautājumos, kas saistīti ar atļauju piešķiršanu, būvniecību, vides prasībām un īpašumtiesībām, lai izvairītos no ilgstošiem juridiskiem strīdiem un nodrošinātu, ka procesi ir gan ātri, gan uzticami;

18. uzsver nepieciešamību veikt renovācijas un pārprofilēšanas pasākumus, lai risinātu sadrumstalotās mājokļu politikas un ilgstošo atļauju izsniegšanas procedūru problēmas, kas var kavēt esošā ēku fonda attīstību; aicina dalībvalstis nodrošināt papildu stimulus pamestu mājokļu renovācijai un uzsver, ka pieteikšanās procesam arī turpmāk būtu jābūt vienkāršam; aicina renovētos mājokļus darīt pieejamus personām, kas ir mājokļu gaidīšanas sarakstos, vai pirmreizējiem pircējiem, ņemot vērā to vajadzības; aicina dalībvalstis sākt īstenot jaunu pieeju un pienācīgi finansēt īpašumu renovāciju un pārveidošanu par dzīvojamām telpām tādās teritorijās, kuras tradicionāli tiek izmantotas citiem mērķiem, nevis dzīvošanai, lai ēku augšējie stāvi virs komerctelpām tiktu pilnībā izmantoti un tā tiktu apmierinātas steidzamas vietējās mājokļu vajadzības šajās kopienās;

19. uzskata, ka ES būtu jāuztur vienlīdzīgi konkurences apstākļi un jānodrošina ES resursu efektīva izmantošana, kas būtu jānovirza pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanai visiem; aicina Komisiju un dalībvalstis mājokļu politikā, tostarp atbalsta shēmās privāto mājokļu renovācijai, pilnībā integrēt Komisijas renovācijas viļņa iniciatīvu, un tā nodrošināt, ka ēku renovācija ir vērsta ne tikai uz energoefektivitāti un dekarbonizāciju, bet arī uz sociālo taisnīgumu un cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājuma paplašināšanu, dzīves kvalitātes uzlabošanu, nesamērīga īres maksas pieauguma nepieļaušanu saistībā ar renovāciju un ilgtermiņa mājokļu izmaksu samazināšanu; uzsver, ka gaidāmajā Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānā ir svarīgi paredzēt konkrētus renovācijas mērķus, veicināt dzīvojamo ēku vidējā energoefektivitātes līmeņa uzlabošanu un prioritāri pievērsties ēkām ar viszemāko energoefektivitāti; aicina dalībvalstis, kurās ir liels skaits zemas energoefektivitātes standartizētu daudzstāvu ēku, izstrādāt mehānismus, kas ļautu sasniegt ES mērķus attiecībā uz nepieciešamajiem renovācijas rādītājiem; atbalsta stimulus tādu mājokļu renovācijai, kuri atrodas blīvi apdzīvotās teritorijās, un aicina izmantot risinājumus, kas īpašniekiem dod pozitīvu stimulu atkal laist mājokļus tirgū, lai tie būtu pieejami ilgtermiņa īrei, jo īpaši pilsētu rajonos, kur ir liels pieprasījums; uzsver, ka, izstrādājot mājokļu politiku, kompetentajām iestādēm jābūt iespējai veikt vienotu un visaptverošu ietekmes uz vidi novērtējumu, izvairoties no nevajadzīgas dublēšanās, un pirms mājokļu projektu izstrādes veikt nepieciešamos administratīvos un procedūras pasākumus attiecīgajā ģeogrāfiskajā teritorijā;

20. aicina publiskās iestādes pastiprināt centienus cīņā pret enerģētisko

nabadzību, tostarp paātrinot un vienkāršojot procedūras energoefektīvas renovācijas atļauju un licenču saņemšanai; ar mērķi cīnīties pret enerģētisko nabadzību aicina dalībvalstis atbalstīt enerģētiski nabadzīgas mājsaimniecības; uzsver sociālo klimata plānu nozīmi renovācijas atbalstīšanā, lai palīdzētu risināt augsto enerģijas cenu problēmu; aicina Komisiju rūpīgi uzraudzīt līdzšinējos panākumus enerģētiskās nabadzības novēršanā;

21. atgādina, ka Ēku energosnieguma direktīvas mērķis ir samazināt enerģijas patēriņu mājsaimniecībās; atzīst, ka ar Ēku energosnieguma direktīvu ēkām tiek noteiktas konkrētas prasības, un tas var ietekmēt būvniecības izmaksas; norāda uz vides standartu, piemēram, energoefektivitātes sertifikāta, nozīmi un aicina veikt pasākumus, lai nodrošinātu, ka šiem standartiem nav negatīvas ietekmes ne uz īres, ne nekustamā īpašuma tirgu; pauž bažas par aprēķinu metodēm un neatbilstībām dzīvojamo ēku enerģijas marķējumā, kam būtu precīzi jāatspoguļo nekustamā īpašuma faktiskā energoefektivitāte; brīdina par šāda marķējuma iespējamām sekām; atzīst, ka Ēku energosnieguma direktīvas praktiskā īstenošana ietekmē daudzus būvuzņēmumus un privātos īpašniekus; uzsver nepieciešamību nodrošināt, ka regulējums nerada augstākas izmaksas gan īrniekiem, gan nekustamā īpašuma pircējiem; aicina ar tehnisko palīdzību un konsultāciju pakalpojumiem padarīt energoefektivitātes renovācijas projektus pieejamākus; aicina dalībvalstis atvieglot sociālo mājokļu iedzīvotāju līdzdalību energokopienās un atbalstīt iedzīvotāju iniciatīvas renovācijas jomā, vienlaikus ievērojot valstu prioritātes un pieejamos resursus;

22. aicina dalībvalstis pieņemt efektīvu un uz stimuliem balstītu nodokļu sistēmu mājokļu politikā; aicina Komisiju veikt padziļinātu novērtējumu par to, kā nodokļu stimuli valstu līmenī ietekmē mājokļu tirgu; uzsver, ka fiskālajai politikai būtu jāveicina sociālā iekļaušana; uzskata, ka ESAO starptautiskie standarti attiecībā uz mājokļu politiku ir izrādījušies lietderīgi – tie ir veicinājuši investīcijas mājokļos un palīdzējuši ierobežot spiedienu uz mājokļu cenām, tādējādi stimulējot piedāvājumu teritorijās, kurās ir liels pieprasījums; aicina dalībvalstis ieviest fiskālos stimulus mājokļu renovācijai un jaunu mājokļu būvniecībai; aicina pēc visaptveroša ietekmes novērtējuma veikt PVN direktīvas[48] reformu, kas kā daļu no dalībvalstu definētās sociālās politikas ļautu piemērot īpaši samazinātu pievienotās vērtības nodokļa likmi mājokļu piedāvājumam un būvniecībai, proti, mājokļu un privāto dzīvojamo telpu renovācijai un pārbūvei, tostarp nojaukšanai un atjaunošanai, un remontam, kā arī nekustamā īpašuma izīrēšanai mājokļu vajadzībām; uzsver, ka šādos pasākumos būtu jāievēro fiskālā neitralitāte, jānodrošina saskaņotība ar Eiropas mērķiem un kā prioritāte jānosaka atbalsts mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem

---

48 Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj).

ienākumiem;

23. uzsver, ka nodokļu politika ir dalībvalstu ekskluzīvā kompetence; aicina dalībvalstis izveidot veselīgu nodokļu struktūru un pastiprināt centienus novērst nodokļu šķēršļus jauniem dalībniekiem mājokļu tirgū, piemēram, augstus reģistrācijas nodokļus dažās valstīs, vienlaikus veicinot tādus nodokļu nosacījumus, kas padara ilgtermiņa īri cenas ziņā pieejamāku, stabilāku un drošāku; aicina dalībvalstis pārskatīt nodokļu režīmus, lai palielinātu mobilitāti un nodrošinātu mājokļu efektīvāku izmantošanu; aicina dalībvalstis nodrošināt, ka jebkādi nodokļu un finansiālie stimuli mājokļu atbalstam veicina pienācīgu, ilgtspējīgu un pieejamu mājokļu tirgu un ļauj izvairīties no cenu inflācijas un tirgu kropļojošas prakses, kas pasliktinātu piekļuvi mājokļiem;

Izejvielas un produkti būvniecībai un renovācijai

24. aicina Komisiju saskaņā ar ES kompetenci un subsidiaritātes principu veikt analīzi par dažādiem faktoriem, kas ietekmē celtniecības un renovācijas izejvielu un produktu cenas un piegādi, tostarp tiesību aktus, lai uzlabotu to pieejamību un nodrošinātu, ka nepalielinās iepriekšējo ēku konstrukcijas elementu atjaunošanas izmaksas; pauž nožēlu par to, ka nav būvniecībā un renovācijā izmantojamo izejvielu un produktu vienotā tirgus; aicina Komisiju uzlabot inovatīvu un ilgtspējīgu produktu izplatību un pieejamību visās dalībvalstīs; aicina īpaši rūpīgi pārbaudīt konkurenci būvmateriālu nozarē, lai nodrošinātu šīs nozares konkurētspēju; uzskata, ka, lai nodrošinātu cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu un nākotnes vajadzībām atbilstošu ēku fondu, ir nepieciešami inovatīvi risinājumi, un viens no risinājumiem būtu renovācijas darbu veikšana, izmantojot rūpnieciski ražotus elementus vai ārpus būvlaukuma veiktu būvniecību, nevis būvniecību tieši celtniecības vietā, jo tas var ievērojami saīsināt būvniecības laiku un palīdzēt novērst piedāvājuma nepietiekamību; uzsver, ka rūpnieciskā ražošana var samazināt būvniecības laiku par 20–50 % un līdz ar to arī saistītos traucējumus, kā arī radīt būtiskus enerģijas un izmaksu ietaupījumus; pauž pārliecību, ka ļoti svarīgi ir nodrošināt materiālu apritīgumu un palielināt būvniecības nozares noturību, tostarp projektēt tā, ka tiek veicināta būvmateriālu atkārtota izmantošana un būvmateriālu iegāde no vietējiem piegādātājiem; aicina Komisiju izpētīt importa tarifu ietekmi uz piegādes drošību un celtniecības un renovācijas nozarei nepieciešamo būtisko celtniecības materiālu cenām, kā arī izpētīt šādu materiālu jaunus tirgus, tostarp veicinot stratēģiskus nolīgumus; aicina stiprināt vienoto tirgu attiecībā uz izejvielām un produktiem, kas ir būtiski mājokļu nozarei; šajā sakarā aicina ātri

īstenot Būvizstrādājumu regulu[49] un izveidot ES mēroga sertifikācijas sistēmas ar mērķi atbalstīt ilgtspējīgu būvniecību un konkurētspēju;

25. uzsver, ka ES ir svarīgi stiprināt savu rūpniecisko suverenitāti būvniecības un renovācijas nozarē un izstrādāt pasākumus, kas palīdz apzināt un novērst nepilnības ar būvniecību saistītajā ražošanas ķēdē; aicina dalībvalstis veicināt Eiropas Savienībā ražotu būvmateriālu izmantošanu, tā atbalstot vietējo darbvietu radīšanu un stiprinot ES konkurētspēju; aicina publiskās iestādes publiskajos iepirkumos piemērot principu par priekšroku Eiropai un tā veicināt Eiropā izstrādāto tehnoloģiju izmantošanu; aicina Komisiju piemērot minimālās izcelsmes klauzulas ES līdzfinansētajos projektos ilgtspējīgas būvniecības jomā attiecībā uz „Ražots ES” komponentiem un uzsākt atbalsta programmas rūpnieciskai pārveidei, pētniecībai un investīcijām Eiropas vērtības ķēdē; uzsver iestāžu un nozares atbildību par augstu standartu nodrošināšanu būvniecībā un aizsardzību pret nekvalitatīviem būvmateriāliem, kā arī nepieciešamību uzņemties atbildību; uzsver, ka ir vajadzīgi atbilstoši ES līmeņa aizsardzības pasākumi, lai aizsargātu patērētājus un darba ņēmējus; uzsver, cik svarīgi ir uzlabot Eiropas ēku ilgtspēju un ilgizturību, stimulēt ilgtspējīgu un ilglietojamu renovāciju, vienlaikus pienācīgi ņemt vērā situācijas un ierobežojumus, ar kuriem saskaras mājsaimniecības, kas dzīvo mājokļos, kam nepieciešama renovācija;

Produktivitāte un inovācija

26. uzsver, ka ar tiesisko regulējumu jāatbalsta inovācija; mudina kompetentās publiskās iestādes investēt ražīgumā un inovācijā mājokļu sektorā, lai palielinātu spējas un samazinātu būvniecības izmaksas, vienlaikus uzlabojot mājokļu fonda kvalitāti energosnieguma, energoefektivitātes, iekštelpu gaisa kvalitātes un ventilācijas, skaņas un siltuma izolācijas, konstrukciju stabilitātes un piekļūstamības ziņā, un veicināt ražīgumu un efektivitāti pašā būvniecības procesā, izmantojot ātrākas, rentablākas un mazāk darbietilpīgas metodes, tostarp, ja nepieciešams, industrializāciju, rūpniecisku ražošanu un būvniecības tehnoloģiju digitalizāciju, vienlaikus nodrošinot, ka tradicionālās un hibrīdās būvniecības metodes joprojām tiek atbalstītas, it īpaši saistībā ar renovāciju;

27. aicina nodrošināt, ka jaunie mājokļi atbilst saprātīgiem kvalitātes un apdzīvojamības standartiem attiecībā uz siltumizolāciju, energoefektivitāti, gaisa kvalitāti telpās un ugunsdrošību; aicina uzlabot koordināciju ES līmenī, lai palielinātu ugunsdrošību dalībvalstīs; aicina kompetentās publiskās iestādes nodrošināt, ka

---

[49] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/3110 (2024. gada 27. novembris), kas nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības noteikumus un atceļ Regulu (ES) Nr. 305/2011 (OV L, 2024/3110, 18.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj).

inovācijas mājokļu sektorā atbalsta vietējos uzņēmumus un tradicionālos amatus un neizraisa mājokļu izmaksu pieaugumu vai iedzīvotāju izspiešanu; aicina ES un valstu līdzekļus izmantot, lai stiprinātu atbalstu inovācijai un pētniecībai būvniecības nozarē, piemēram, Eiropas mikrouzņēmumu un MVU vadītiem projektiem, kas vērsti uz jaunu materiālu un būvniecības metožu izpēti, un saistīt atbalstu inovācijai ar to, ka tiek veicināta pieejamība cenas ziņā; aicina ar Eiropas finanšu instrumentiem palīdzēt MVU izvērst moduļu un ārpus būvlaukuma būvētu mājokļu piegādi; aicina izstrādāt un ieviest viedo mājokļu risinājumus un tehnoloģijas; aicina standartizēt ēku informācijas modelēšanas procesu; aicina stiprināt Eiropas Būvniecības nozares novērošanas centru; uzsver, ka paralēli inovācijai jānodrošina darba standarti, droši darba apstākļi un godīgi un stabili līgumi, lai būvniecības nozari padarītu pievilcīgāku; aicina Komisiju balstīties uz t. s. inovācijas ieleju modeli un ieviest iniciatīvu “Mājokļu ielejas”, veidojot sadarbības centrus mājokļu risinājumiem;

Juridiskās noteiktības un aizsardzības nodrošināšana īpašniekiem un īrniekiem

28. uzsver, ka ar mājokļu politiku ir jānodrošina taisnīgs līdzsvars starp īpašnieku tiesību aizsardzību un īrnieku aizsardzību; atgādina, ka ES pilsoņiem ir tiesības uz likumīgi iegūtu īpašumu, tā lietošanu, atsavināšanu un mantošanu; stingri nosoda nelikumīgu ievākšanos privātos un publiskos īpašumos dažādās Eiropas valstīs, ko dēvē par nelikumīgu iemitināšanos un kas pārkāpj pamattiesības uz privātīpašumu; aicina dalībvalstis aizsargāt šīs pamattiesības un pieņemt stingrākus pasākumus īpašnieku aizsardzībai, nodrošinot ātrus un efektīvus tiesiskos mehānismus īpašuma atgūšanai, tostarp savlaicīgus tiesas rīkojumus par izlikšanu, un tādējādi stiprināt šādu darbību upuru aizsardzību, atjaunot tiesības izmantot likumīgi iegūtu īpašumu un nodrošināt tiesiskumu; uzsver, ka nelikumīga iemitināšanās mājokļos var radīt nedrošību, pilsētu degradāciju un sociālo spriedzi un apdraudēt sociālo kohēziju; uzskata, ka īpašnieku spēja likumīgi atgūt kontroli pār saviem mājokļiem ir ne tikai taisnīguma un godīguma jautājums, bet arī būtiski svarīgi investoru uzticības saglabāšanai un īres mājokļu piedāvājuma uzturēšanai; aicina ES līmenī koordinēt politiku, lai risinātu un ierobežotu nelikumīgas iemitināšanās problēmu, garantētu īpašnieku tiesības uz īpašumu un juridisko noteiktību kā svarīgus elementus ekonomikas stabilitātes un drošības nodrošināšanai, jo īpaši aizsargājot mazos īpašniekus, kuri iztiku gūst no īres ienākumiem, piemēram, pensionārus; aicina uzlabot sadarbību, datu vākšanu un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm šajā jomā; ja pastāv aizdomas, ka ar nelikumīgu iemitināšanos ir saistīta organizētā noziedzība, tad aicina labāk izmantot Eiropola instrumentus, tostarp izpētīt tiešsaistes platformas pievienoto vērtību un iespējamo izveidi;

29. mudina nekustamā īpašuma īpašniekus piedāvāt ilgtermiņa un stabilus nomas līgumus, lai uzlabotu nomas tiesību drošību un

nodrošinātu lielāku paredzamību īrniekiem; mudina dalībvalstis, pamatojoties uz reklamētajām cenām, palielināt pārredzamību privātajā īres sektorā ar mērķi uzlabot mājokļu apstākļus īrniekiem, un stiprināt valsts tiesību aktus šajā jomā; aicina dalībvalstis stiprināt īrnieku tiesību aizsardzību, tostarp mudinot tiešsaistes īres platformas sniegt informāciju par vidējo īres līmeni konkrētajā apgabalā, lai nodrošinātu taisnīgus nosacījumus un novērstu nesamērīgu īres maksas paaugstināšanu; aicina Komisiju un dalībvalstis stiprināt savu apņemšanos nodrošināt līdztiesību un nediskrimināciju mājokļu jomā; aicina nodrošināt sociālo dienestu saskaņotu reakciju īrnieku un īpašnieku konfliktu risināšanai un novērst iesaistīto pušu, tostarp mazo īpašnieku un neaizsargāto īrnieku, turpmāku neaizsargātību šādos apstākļos; mudina dalībvalstis piedāvāt juridiskus strīdu izšķiršanas mehānismus ar mājokli saistītu strīdu izšķiršanai, piemēram, gadījumos, kad ilgstoši vai ļaunprātīgi netiek ievēroti īres līgumi, kas liedz īpašniekiem likumīgi izmantot savus mājokļus, kā arī gadījumos, kad izīrētāji nepilda savas saistības pret īrniekiem;; aicina publiskās iestādes aizsargāt ģimenes, jo īpaši tās, kurās ir bērni, piemēram, atvieglojot piekļuvi pagaidu pajumtei, lai novērstu īstermiņa neaizsargātību, un neaizsargātu ģimeņu aizsardzību uzticot kompetentajām iestādēm; uzsver, ka vietējām iestādēm ir jāapzina un jārisina īpašuma, pārvaldības un drošības prasību neievērošanas gadījumi, tādējādi veicinot augstāku standartu ieviešanu privātajā īres tirgū; nosoda ļaunprātīgu rīcību mājokļu jomā, kas īrniekus neaizsargātās situācijās pakļauj neatbilstošiem, nedrošiem vai antisanitāriem apstākļiem; atbalsta tādu ieinteresēto personu kā īrnieku apvienību un mājokļu jomas pilsoniskās sabiedrības dalībnieku lomu mājokļu politikā;

Konkrētu darba tirgus vajadzību risināšana: kvalitatīvu darbavietu nodrošināšana, talantu attīstīšana un ieguldījumi prasmēs

30. pauž bažas par darbaspēka un konkurētspējas trūkumu būvniecības un renovācijas nozarē, kā arī par kvalificētu darbinieku nepietiekamību; aicina Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu sasaistīt ar ES kvalitatīvu darbvietu ceļvedi; uzsver, ka mājokļu krīzi nevar atrisināt bez pilnvērtīgi apmācīta un mobila būvniecības darbaspēka; uzsver, ka ir svarīgi uzlabot būvniecības darbinieku darba apstākļus, lai risinātu darbaspēka trūkuma problēmu un piesaistītu kvalificētu darbaspēku; tāpēc uzsver nepieciešamību nodrošināt taisnīgu atalgojumu, stabilu nodarbinātību, drošus darba apstākļus, uzlabotus līgumus un veselības un drošības standartus; uzsver, ka darbinieku tiesības ir jāievēro un jāpiemēro, un mudina veikt efektīvu uzraudzību, tostarp izmantojot digitālos rīkus un uzņēmumu reģistrus, lai atklātu krāpšanu; aicina veikt valsts pasākumus ar mērķi novērst nelaimes gadījumus būvlaukumos; aicina stiprināt ES darba drošības un veselības aizsardzības *acquis* īstenošanu; aicina dalībvalstis uzlabot koplīgumu slēgšanu būvniecības un renovācijas nozares darbiniekiem;

31. uzsver, ka saskaņā ar gaidāmo Eiropas mājokļu būvniecības stratēģiju ir ārkārtīgi svarīgi labāk risināt prasmju trūkuma problēmu, lai nodrošinātu nepieciešamo kvalificēto darbinieku pieejamību un uzlabotu būvniecības nozares efektivitāti; mudina dalībvalstis, publiskās iestādes un būvniecības uzņēmumus vairāk ieguldīt profesionālajā izglītībā un apmācībā (PIA) un praksē, kas saistīta ar būvniecības nozari, kā arī mūžizglītībā, lai ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem profesionāli pilnveidotu un pārkvalificētu šo nozaru darbiniekus, tostarp viņi apgūtu prasmes par moduļu māju būvniecību, energoefektīvu būvniecību un renovāciju, jauniem ilgtspējīgiem būvmateriāliem un digitālajiem risinājumiem; uzsver nepieciešamību paplašināt PIA būvniecības nozarē un uzlabot piekļuvi prasmju apmācībai reģionos ar zemu būvniecības apjomu; aicina izstrādāt profesionālās izglītības un apmācības programmas, kas vērstas uz modernām būvniecības metodēm; uzsver vajadzību nodrošināt paātrinātu māceklību būvniecības nozarē, piedāvājot modulāru un klātienes un attālinātu apmācības procesu; uzsver nepieciešamību apmācīt būvniecības nozares darba ņēmējus par neto nulles emisiju tehnoloģijām un izmantot saistītās prasmes visā ražošanas ķēdē un visos prasmju līmeņos, lai nodrošinātu, ka arī mazkvalificēti darba ņēmēji var gūt labumu no apmācības par jaunām tehnoloģijām; aicina dalībvalstis aktīvi popularizēt un ieviest neto nulles emisiju prasmju akadēmiju radīto saturu; aicina dalībvalstis paredzēt iespēju mācekļiem apgūt brīvprātīgas, atbilstīgas un nozares regulētas apmācības būvniecības objektos; aicina mobilizēt ES fondus, piemēram, ESF+, lai atbalstītu prasmju attīstību būvniecības un renovācijas nozarēs;

32. aicina Komisiju un dalībvalstis veicināt darbaspēka mobilitāti būvniecības nozarē kā vienu no veidiem prasmju trūkuma mazināšanai; mudina dalībvalstis un Komisiju efektīvi izmantot esošos instrumentus prasmju saskaņošanai būvniecības nozarē saskaņā ar Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra *(Cedefop)* Būvniecības nozares prasmju karti, lai šādi palīdzētu reģioniem, kuros ir liels darbaspēka trūkums, un veicinātu pārrobežu iespējas kvalificētiem darbiniekiem; uzsver nepieciešamību nodrošināt mobilo darba ņēmēju aizsardzību, tostarp vienlīdzīgas tiesības, pienācīgus darba apstākļus un piekļuvi apmācībai, jo jāpanāk, lai mobilitāte būtu taisnīga; aicina Komisiju veicināt mobilitāti ES iekšienē ar minimālu administratīvo slogu, īstenojot iniciatīvas profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas stiprināšanai šajā nozarē, tostarp vajadzības gadījumā kvalificētiem darba ņēmējiem no trešām valstīm; uzsver, ka daļai no Eiropas Mājokļu būvniecības stratēģijas jābūt profesionālo prasmju un kvalifikāciju atzīšanai un validācijai visā ES; aicina Komisiju pārskatīt Profesionālo kvalifikāciju direktīvu[50], lai uzlabotu kvalifikāciju

---

50 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/36/EK (2005. gada 7. septembris) par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 30.9.2005., 22. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj). http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj).

savstarpējo atzīšanu nozarē; atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par prasmju pārnesamības iniciatīvu, lai kā daļu no tā sauktās Prasmju savienības uzlabotu prasmju un kvalifikāciju pārnesamību visā ES neatkarīgi no tā, kur tās iegūtas; turklāt atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par vienotu digitālo deklarāciju portālu, kas samazinātu administratīvo slogu saistībā ar darba ņēmēju norīkošanu darbā[51], un aicina to ātri apspriest un īstenot; aicina ar valstu darba tiesību aktiem atbalstīt centienus novērst ilgtermiņa darbaspēka trūkumu;

33. mudina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt, ka legālie darba migranti un sezonas darbinieki, kuriem darba devējs nodrošina izmitināšanu, var piekļūt pienācīgiem, ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem; uzsver, ka nevienam darba ņēmējam nevajadzētu būt spiestam dzīvot pārapdzīvotos mājokļos vai sliktos apstākļos; aicina pastiprināt uzraudzību šajā jomā; aicina Komisiju un dalībvalstis analizēt darba migrantu un sezonas strādnieku koncentrētas apmešanās sociālās un teritoriālās sekas; uzsver nepieciešamību novērtēt, vai šāda telpiskā segregācija nekaitē sociālajai kohēzijai un kopienu integrācijai; aicina dalībvalstis reģionālā un vietējā līmenī vākt datus par darba devēja nodrošinātajām apmešanās vietām un apstākļiem tajās; aicina Eiropas Darba iestādi sagatavot pārskatu par šo jautājumu, lai nodrošinātu efektīvāku pārrobežu izpildi;

Mazie un vidējie uzņēmumi

34. aicina Komisiju un dalībvalstis stingri atbalstīt mikrouzņēmumus, MVU un pašnodarbinātos būvniecības un mājokļu sektorā, tostarp nodrošinot nepieciešamus un pieejamus finansēšanas instrumentus un garantējot savlaicīgu maksājumu veikšanu par publiskajiem līgumiem, vienlaikus atceļot administratīvo slogu saistībā ar maksājumiem; uzsver, ka ir svarīgi uzlabot tiesisko regulējumu, kas kavē mikrouzņēmumu, MVU un pašnodarbināto konkurētspēju un nodarbinātību, kā arī risināt problēmu, ka trūkst ES saskaņotu, uz rezultātiem balstītu standartu un ka standartizācijas procesi ir pārāk gari, kas kavē inovatīvu būvmateriālu ieviešanu, jo ar minētajiem pasākumiem varētu piesaistīt un veicināt talantus un atvieglot piekļuvi tirgum; atzīst pašnodarbināto kā šīs nozares ļoti būtiska darbaspēka ieguldījumu un aicina nodrošināt īpašu aizsardzību, lai garantētu stabilitāti, taisnīgu attieksmi un sociālo aizsardzību šīm personām; aicina Komisiju un EIB grupu vienkāršot mikrouzņēmumu un amatnieku piekļuvi ES finansējuma shēmām, pievēršot īpašu uzmanību lauku un mazapdzīvotām teritorijām, jo tā var palīdzēt saglabāt vietējās prasmes un nodarbinātību; uzsver, ka atbalsts mikrouzņēmumiem un pašnodarbinātajiem ir ne tikai ekonomikas, bet arī kultūras un sociālās jomas prioritāte, jo ļauj saglabāt vietējās

---

51 Eiropas Komisija, “Jauna digitāla platforma norīkoto darba ņēmēju deklarēšanai”, Eiropas Komisijas tīmekļa vietne, 2024. gada novembris https://commission.europa.eu/news-and-media/news/new-digital-platform-declaring-posted-workers-2024-11-14_lv.

tradīcijas un stiprināt kopienu pašpietiekamību; uzsver, ka plašākas stratēģijas ietvaros ir jāatbalsta MVU, tostarp mājokļu kooperatīvi un sociālie uzņēmumi, lai ilgtermiņā nodrošinātu pienācīgus, cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus mājokļus;

35. atgādina par publiskā iepirkuma nozīmīgo lomu būvniecības nozarē, kas veido būtisku daļu no šīs nozares darbības; norāda, ka publiskā iepirkuma sarežģītība laika gaitā ir palielinājusies, un tas pašvaldībām apgrūtina publisko būvniecības līgumu slēgšanu; aicina Komisiju būtiski vienkāršot ES iepirkuma tiesību aktus; aicina publiskās iestādes efektīvi regulēt apakšuzņēmuma līgumu slēgšanu, nodrošinot, ka publiskie līdzekļi atbalsta uzņēmumus, kas nodrošina kvalitatīvus sociālos darba apstākļus un ievēro nozares standartus; aicina Komisiju apsvērt sociālo un vides standartu iekļaušanu gaidāmajā Publiskā iepirkuma direktīvas[52] pārskatīšanā un nodrošināt pārredzamību attiecībā uz apakšuzņēmējiem un apakšuzņēmēju veikto darba apjomu; norāda, ka papildu kritēriju ieviešana publiskā iepirkuma procedūrās varētu palielināt iepirkuma procesa sarežģītību, ietekmējot konkurenci starp pretendentiem un cenas; uzsver, ka šādu kritēriju rūpīga izstrāde ir svarīga, lai nodrošinātu atbilstību mērķim veicināt pieejamāku mājokļu būvniecību; uzskata, ka Eiropas Mājokļu būvniecības stratēģijai būtu jānodrošina, ka publiskie līgumi netiek piešķirti uzņēmumiem, kas notiesāti par korupciju vai cilvēktiesību pārkāpumiem; aicina dalībvalstis pielāgot savus iepirkuma noteikumus, lai palīdzētu publiskajam sektoram izvairīties no sadarbības ar uzņēmējiem, kuriem nav pierādītu vajadzīgo spēju vai speciālo zināšanu;

Atbalsts sabiedriskajam, kooperatīvajam, bezpeļņas un ierobežotas peļņas mājokļu piedāvājumam

36. atzīst, ka publisko, sociālo, kooperatīvo, bezpeļņas un ierobežotas peļņas mājokļu pieejamība un piešķiršana var veicināt pieejamību cenas ziņā, stabilitāti un sociālo kohēziju, kā arī palielināt mājokļu piedāvājumu tādām grupām kā mājsaimniecības ar zemiem ienākumiem, jaunieši, studenti, gados vecāki cilvēki, personas ar invaliditāti un kritiski svarīgās profesijās strādājošie; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt šā mājokļu modeļa pienācīgu īpatsvaru; aicina publiskās iestādes nodrošināt mērķtiecīgu atbalstu šiem mājokļu modeļiem, jo tie nodrošina ilgtermiņa pieejamību cenas ziņā, stabilitāti un kopienas vērtību; aicina dalībvalstis ieviest mehānismus, kas ļautu vietējām iestādēm apsvērt jau esošo sabiedrisko ēku atjaunošanu, papildu stāvu piebūvi vai bēniņu pārbūvi, kā arī neizmantoto sabiedrisko ēku, jo īpaši vēsturiskajos centros un priekšpilsētās, atjaunošanu un pārveidošanu par attiecīgā gadījumā valsts vai sociālajiem mājokļiem, vienlaikus saglabājot

---

52 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

vēsturisko ēku arhitektūras vai kultūras mantojuma vērtību; uzsver, ka ir jāizpēta sadarbīgu mājokļu risinājumu potenciāls, tai skaitā potenciāls, kas piemīt kooperatīviem bezpeļņas, ierobežotas peļņas un kopienas virzītiem mājokļu modeļiem, ko pārvalda vietējās organizācijas, lai veicinātu cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus mājokļu risinājumus un stiprinātu kopienu iesaistīšanos;

37. atzīmē valsts mājokļu risinājumu nozīmi plašākā mājokļu stratēģijā un uzskata, ka ES būtu jāaizsargā dalībvalstu esošie veiksmīgie valsts mājokļu sadales modeļi un valstu izplatītā prakse mājokļu politikā; uzsver, ka valsts mājokļi var palīdzēt risināt standartiem neatbilstošu mājokļu un atstumtības situācijas, kas skar neaizsargātas grupas; uzsver, ka ir svarīgi atbalstīt projektus, kuru mērķis ir uzlabot iekļaujošas apkaimes, kurās ir iespējas visiem; atzīst, ka valsts mājokļu fonda uzturēšanas izmaksas, un tādēļ mudina īstenot efektīvus un rezultatīvus procesus, kuru mērķis ir samazināt budžeta slogu publiskajai pārvaldei un iedzīvotājiem; uzskata, ka ir būtiski nodrošināt, ka sociālo mājokļu piešķiršanā tiek noteikti pārredzami un objektīvi atbilstības kritēriji, kas atspoguļo vietējos mājokļu apstākļus, vienlaikus garantējot publisko resursu efektīvu un samērīgu izmantošanu; uzsver, ka valsts mājokļu jomā cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšana ir atkarīga ne tikai no būvniecības izmaksām, bet arī no pārvaldības un pakalpojumu sniegšanas ilgtspējības; uzsver kvalificētu mājokļu jomas dalībnieku būtisko lomu kvalitātes un cenas pieņemamības saglabāšanā laika gaitā; aicina izmantot publisko finansējumu, lai segtu daļu no pārvaldības un pakalpojumu izmaksām, tādējādi padarot mājokļus pieejamākus iedzīvotājiem;

38. uzskata, ka sociālās ekonomikas uzņēmumi var ievērojami palīdzēt palielināt pieejamu un sociālo mājokļu piedāvājumu, jo īpaši, ja tie uzņemas šo uzdevumu ilgtermiņā, un var papildināt privāto uzņēmumu lomu; norāda uz publiskā un privātā sektora sadarbības mehānismu nozīmi, tostarp ierobežotas peļņas publiskā un privātā sektora partnerībām, kas var koncentrēties uz pieejamu mājokļu pārvaldību un veicināt līdzsvarotu tirgu Savienībā; uzskata, ka ir ļoti būtiski piesaistīt privātās investīcijas ar sociāliem mērķiem, šajā procesā iesaistot sociālās ekonomikas struktūras, kas īsteno ilgtspējīgu sociālās ekonomikas modeli, kurš papildina tirgu, tādējādi stiprinot teritoriālo kohēziju; uzsver, ka cenas ziņā pieejamu un sociālo mājokļu projekti, ko finansē dalībnieki, kuri darbojas saskaņā ar kooperatīvo, ierobežotas peļņas vai bezpeļņas modeli, atbalsta mērķi uzlabot mājokļu pieejamību vietējām kopienām; atgādina, ka atbilstības kritēriji publiskā finansējuma saņemšanai būtu jānosaka tā, lai tajā varētu piedalīties sociālās ekonomikas uzņēmumi, kas novirza investīcijas vispārējo interešu mērķiem un var veltīt lielāko daļu savas darbības cenas ziņā pieejamu mājokļu ilgtermiņa pārvaldībai;

39. atzinīgi vērtē Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas

2025. gada septembra paziņojumu[53] par tiesību akta iniciatīvu atlikušo regulatīvo nepilnību risināšanai īstermiņa īres jomā; aicina Komisiju sniegt papildu informāciju un datus par neatrisinātajiem jautājumiem, kā arī par ES iejaukšanās piemērotību; uzskata, ka šādas iniciatīvas mērķim vajadzētu būt nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp tūrisma attīstību un mājokļu pieejamību cenas ziņā un ka šādai iniciatīvai būtu jānosaka kopīgi mērķi ES līmenī, vienlaikus ļaujot dalībvalstīm, reģioniem un vietējām iestādēm elastīgi izstrādāt un īstenot pasākumus, kas pielāgoti to konkrētajai teritoriālajai situācijai un mājokļu tirgiem; aicina Komisiju pēc tam, kad būs pilnībā īstenota Regula (ES) 2024/1028 par īstermiņa īri[54], veikt visaptverošu uz datiem un pierādījumiem balstītu ietekmes novērtējumu par īstermiņa īres izplatības ietekmi uz mājokļu cenām, to pieejamību cenas ziņā, piekļūstamību un īpašumtiesību drošību, turklāt gan nekustamā īpašuma makrotirgos, gan mikrotirgos, un īpašu uzmanību pievēršot ietekmei uz ilgtermiņa īres fondu; atzīst, ka dalībvalstīm regulas īstenošanai ir laiks līdz 2026. gada 20. maijam; atzīst iespējamās grūtības, kas saistītas ar sistēmu sadarbspēju, kā arī problēmas, ar kurām šīs regulas saistību pildīšanā saskaras mikrouzņēmumi un MVU; atzīst, ka īstermiņa īres izplatīšanās var atšķirīgi ietekmēt teritorijas atkarībā no to raksturīgajām iezīmēm; atzīst, ka trūkst juridiskas skaidrības par atsevišķu valstu un vietējo tiesību aktu atbilstību ES tiesību aktiem; aicina Komisiju ar pamatnostādnēm precizēt regulējumu, kurā var darboties publiskās iestādes; aicina publiskās iestādes pieprasīt digitālajām platformām izņemt nelikumīgus tūrisma dzīvokļu sludinājumus; uzskata, ka ir nepieciešams vairāk datu, bet pauž bažas, ka pārmērīga sloga uzlikšana varētu kavēt mazos uzņēmumus, piemēram, ilgtspējīgus un lauku tūrisma uzņēmumus; uzskata, ka par jebkādām turpmākajām darbībām ir jākonsultējas ar vietējām iestādēm, asociācijām un attiecīgajām ieinteresētajām personām, jo tās vislabāk var noteikt nepieciešamos pasākumus, tostarp problēmu skartās zonās, un ka šīs darbības nedrīkst kavēt tūrisma attīstību; aicina nodrošināt, ka īstermiņa īres izplatība neapdraud sociālo struktūru, pieejamību cenas ziņā un ilgtermiņa dzīves kvalitāti pilsētās;

40. atgādina, ka Tiesas spriedumā apvienotajās lietās C-724/18 un C-727/18[55] ir norādīts, ka var pastāvēt likumīgas sabiedrības intereses izveidot mehānismus, lai regulētu īstermiņa īri valsts, reģionālā vai

---

53 Eiropas Komisija, “Priekšsēdētājas fon der Leienas runa par stāvokli Savienībā 2025. gadā”, Eiropas Komisijas tīmekļa vietne, 2025. gada 10. septembris.

54 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1028 (2024. gada 11. aprīlis) par datu vākšanu un kopīgošanu saistībā ar izmitināšanas vietu īstermiņa īres pakalpojumiem un ar ko groza Regulu (ES) 2018/1724 (OV L, 2024/1028, 29.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

55 Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedums lietā *Cali Apartments SCI* un *HX/Procureur général près la cour d’appel de Paris* un *Ville de Paris*, C-724/18 un C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

vietējā līmenī, ja pieņemtie pasākumi ir nepieciešami, adekvāti un samērīgi; aicina īstenot līdzsvarotu pieeju, kas apvieno tiesības uz privātu īpašumu, juridisko noteiktību īpašniekiem un ilgtspējīgu tūrismu ar nepieciešamību saglabāt mājokļu pieejamību un dzīves kvalitāti vēsturiskajos pilsētu centros; uzskata, ka noteikti pasākumi varētu palīdzēt pilsētu centriem atgūt savas dzīvojamās funkcijas, piemēram, atbilstošas un samērīgas licencēšanas sistēmas, lielāka pārredzamība attiecībā uz ārvalstnieku veiktu liela mēroga īpašuma iegādi ar mērķi uzraudzīt mājokļu pieejamību, kā arī kaimiņu apvienību vai galvenā īpašnieka izsniegtas atļaujas vai drošības, kvalitātes un patērētāju aizsardzības standarti, vienlaikus nodrošinot, ka šie politikas pasākumi ir samērīgi un pielāgoti konkrētajiem apstākļiem; uzsver, ka ir vajadzīgi pasākumi, lai aizsargātu mājokļus iedzīvotājiem un saglabātu pilsētu kopienu daudzveidību un dzīvotspēju; aicina nodrošināt ilgtermiņa līdzsvaru starp tūrisma aktivitātēm un to pozitīvo ietekmi uz vietējo ekonomiku, no vienas puses, un mājokļu pieejamības saglabāšanu vietējiem iedzīvotājiem un kritiski svarīgiem darba ņēmējiem;

Finansējuma nodrošināšana un investīciju atvieglošana

Privātās investīcijas

41. mudina mobilizēt privātās investīcijas, jo ir svarīgi papildināt publiskos centienus novērst pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu trūkumu un publiskais sektors vien nevar novērst pašreizējo likviditātes trūkumu tirgū; atzīst privātā sektora, kooperatīvu un biržā kotētu nekustamā īpašuma uzņēmumu stratēģisko nozīmi ES mājokļu krīzes risināšanā, paverot piekļuvi kapitālam, nodrošinot lielu skaitu cenas ziņā pieejamu un sociālo mājokļu un atbalstot inovācijas būvniecībā un ilgtspējas nodrošināšanā; aicina Komisiju izvērtēt nekustamā īpašuma iegādes ārvalstīs ietekmi; norāda, ka tirgū balstīti mājokļu risinājumi joprojām ir efektīvs veids, kā ilgtspējīgi paplašināt piedāvājumu, un uzsver, cik svarīga šajā ziņā ir investīcijām labvēlīga regulatīvā vide; aicina dalībvalstis un ES iestādes radīt apstākļus, kas piesaistītu un mobilizētu ilgtermiņa, atbildīgas, uzticamas un stabilas privātās investīcijas tādu mājokļu būvniecībā, pārveidošanā un renovācijā, kuri būtu pieejami mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem; aicina pabeigt Eiropas uzkrājumu un investīciju savienības izveidi, lai uzlabotu privātā kapitāla pieejamību pāri robežām; uzsver sviras efektu, ko nelielas publiskā finansējuma summas var nodrošināt tirgū; aicina dalībvalstis apsvērt īpašus mehānismus investīciju veikšanai mājokļu jomā, lai privātos ietaupījumus novirzītu cenas ziņā pieejamu mājokļu projektiem; uzsver nepieciešamību ieviest uz sniegumu balstītu finansējumu un paredzēt vietējo pašvaldību atbildību, sasaistot stimulus ar mērķrādītāju sasniegšanu mājokļu jomā; aicina izveidot sociālās ietekmes rādītāju, lai novērtētu un definētu papildu ieguvumus, ko rada investīcijas sociālajos un cenas ziņā pieejamos mājokļos, ar mērķi piesaistīt lielākas investīcijas šajā nozarē;

42. uzsver, ka piekļuve mājokļu finansējumam kļūst arvien grūtāka, jo mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem ir arvien lielākas grūtības saņemt mājokļa kredītu, tostarp mājokļa iegādei; aicina Komisiju un dalībvalstis turpināt izpētīt politikas iespējas, kas vērstas uz taisnīgas un ilgtspējīgas piekļuves nodrošināšanu mājokļu finansējumam, jo īpaši pirmreizējiem pircējiem un pircējiem ar zemiem un vidējiem ienākumiem; uzsver, ka makroprudenciālās uzraudzības un uzraudzības iestādēm, tostarp Eiropas Sistēmisko risku padomei un Eiropas Centrālajai bankai, savās uzraudzības sistēmās un riska novērtējumos ir jāņem vērā sistēmiskie riski; norāda, ka Kapitāla prasību direktīva[56] ļauj dalībvalstīm ieviest sistēmiskā riska rezerves attiecība uz konkrētiem riska darījumiem un ka dažas dalībvalstis ir nolēmušas ieviest sistēmiskā riska rezerves riska darījumiem, kas nodrošināti ar mājokļa īpašumu, un tas palielina komerciālā nekustamā īpašuma finansēšanas izmaksas; aicina Eiropas Banku iestādi pilnībā izmantot tās pamatnostādnēs paredzētās elastības iespējas, lai atbalstītu hipotēkas attiecībā uz mājokļa īpašumu, vienlaikus nodrošinot finanšu stabilitāti; aicina dalībvalstis rūpīgi izvērtēt sistēmiskā riska rezervju līmeņa atbilstību riskiem, kas nodrošināti ar mājokļa nekustamo īpašumu; atbalsta Kapitāla prasību regulā[57] paredzēto iespēju paredzēt preferenciālu prudenciālo režīmu riska darījumiem, kas saistīti ar zemes iegādi, attīstīšanu un būvniecību, tādējādi atvieglojot piekļuvi finansējumam mājokļu attīstīšanas projektiem; aicina Komisiju un dalībvalstis uzlabot nekustamā īpašuma darījumu pārredzamību un uzraudzīt nekustamā īpašuma fondu, banku un citu institucionālo ieguldītāju savstarpējās saiknes, lai identificētu potenciālos ievainojamības izplatīšanās kanālus un nodrošinātu finanšu stabilitāti; šajā sakarā atzinīgi vērtē Komisijas 2025. gada 17. jūnijā iesniegto priekšlikumu par ES vērtspapīrošanas regulējuma pārskatīšanu, kura mērķis ir atbrīvot banku bilances un uzlabot banku kreditēšanas spēju; aicina Komisiju novērtēt Kapitāla prasību regulas ietekmi uz maziem būvniecības uzņēmumiem, lai nodrošinātu, ka aizdevumi mājokļu projektiem tiek izskatīti proporcionāli, ņemot vērā to, ka projektus ar zemāku sistēmisko risku bieži vien iepriekš pārdod, apdrošina vai garantē publiskas iestādes;

43. uzsver, ka ir svarīgi aizsargāt finanšu stabilitāti un nodrošināt, ka finanšu instrumenti veicina mājokļu pieejamību cenas ziņā; uzsver Stabilitātes un izaugsmes pakta nozīmi finanšu stabilitātes

---

56 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK, OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj).

57 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012, OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).

nodrošināšanā ES, kas ir priekšnoteikums mājokļu piedāvājuma palielināšanai; uzsver, ka gan vispārējā izņēmuma klauzulai, gan valsts izņēmuma klauzulai arī turpmāk vajadzētu būt instrumentam, ko izmanto izņēmuma un pagaidu kārtā; uzsver, ka jebkādām publiskā sektora investīcijām mājokļos jābūt saskaņotām ar ES fiskālajiem noteikumiem;

Publiskā un privātā sektora sadarbība

44. aicina izveidot spēcīgākus un pārredzamākus mehānismus sadarbībai mājokļu politikas jomā starp publisko un privāto sektoru, lai mobilizētu papildu finanšu resursus, izmantojot Eiropas līdzfinansējuma sistēmas, kas apvieno publiskās investīcijas ar privātā sektora un sociālās jomas dalībnieku spējām un inovācijām; uzsver, ka šādas partnerības var vairākkārt palielināt publisko resursu ietekmi un paātrināt kvalitatīvu un cenas ziņā pieejamu mājokļu attīstīšanu; aicina publiskās iestādes nodrošināt, ka šādas partnerības ir saskaņotas ar sabiedrības interesēm un atbilst mērķim par ilgtermiņa pieejamību cenas ziņā; aicina publiskās iestādes izmantot privātā sektora pieredzi, attiecīgā gadījumā piedāvājot mērķtiecīgus ilgtermiņa stimulus uzņēmumiem un ieinteresētajām personām, kas iesaistīti cenas ziņā patiesi pieejamu mājokļu projektos, tostarp vietējo iestāžu un reģionālo pārvaldes iestāžu investīcijas, piemēram, infrastruktūras attīstībā pilsētu, piepilsētu, lauku un mazapdzīvotās teritorijās; uzsver valsts attīstību veicinošu banku un iestāžu iespējamo nozīmi šai sakarā; mudina Komisiju nodrošināt, ka Renovācijas viļņa iniciatīva un Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plāns rada reālas investīciju iespējas un veicina atbildīgas un pārredzamas publiskā un privātā sektora partnerības liela mēroga pilsētu atjaunošanas un infrastruktūras attīstības projektos; uzsver, ka valsts atbalsta pasākumi jāizstrādā tā, lai tie papildinātu privātās investīcijas un nepieļautu izstumšanu, kā arī nodrošinātu ilgtermiņa finanšu stabilitāti, vienlaikus gādājot, lai atbalsta pasākumi neradītu pārmērīgu slogu nodokļu maksātājiem vai neizkropļotu tirgu;

Publiskais finansējums

45. aizstāv stratēģisku, atbildīgu un efektīvu investīciju veikšanu mājokļu sektorā, izmantojot īpaši šim nolūkam paredzētus ES fondus, kas ļautu veikt lielākas investīcijas mājokļu jomā, konsolidējot un piešķirot pašlaik vairākās programmās izkliedētos līdzekļus, piemēram, kohēzijas politikas fondus, *InvestEU* vai *NextGenerationEU* līdzekļus, tostarp no Atveseļošanas un noturības mehānisma, un uzsver EIB un valsts attīstību veicinošu banku un iestāžu lomu attiecīgos gadījumos, vienlaikus nodrošinot, ka tiek ievērota dalībvalstu kompetence; aicina Komisiju sagatavot ieteikumus par īpašu finanšu mehānismu, lai dalībvalstis varētu piešķirt ilgtermiņa aizdevumus steidzamu mājokļu projektu finansēšanai; mudina dalībvalstis pārdalīt neizmantotos resursus no saviem nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem finanšu

instrumentiem, kas būtu izmantojami mērķim būvēt un renovēt sociālos, publiskos, kooperatīvos un cenas ziņā pieejamos mājokļus, ar nosacījumu, ka šo līdzekļu pārvaldība tiek uzticēta vietējām un reģionālām pašvaldībām; mudina Komisiju un dalībvalstis ieviest efektīvus, pārredzamus, iekļaujošus un taisnīgus sadales mehānismus ES fondu līdzekļu un finanšu instrumentu saņēmējiem, piemēram, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, lai tā nodrošinātu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju; norāda, ka nevienmērīgā ekonomiskā attīstība dažādos Eiropas reģionos un no tās izrietošā ekonomiskā migrācija ES iekšienē ievērojami palielina spiedienu uz mājokļu cenām; šajā sakarā uzsver ES kohēzijas politikas nozīmi reģionālās attīstības jomā tagad un nākotnē; aicina izveidot vienkāršotu digitālu vienotas pieejas platformu, lai vietējās un reģionālās pašvaldības varētu tieši piekļūt ES līdzekļiem, kas paredzēti mājokļiem; aicina izstrādāt ES finansēšanas shēmas ar vienkāršotām procedūrām, tostarp priekšfinansēšanas un dotāciju mehānismiem, lai mazākām ekonomikām un pašvaldībām ar ierobežotu administratīvo spēju nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi un paātrinātu investīcijas sociālajos un cenas ziņā pieejamos mājokļos; atbalsta valstu centienus mājokļu īpašumtiesību jomā, kas ļautu mājsaimniecībām uzkrāt aktīvus, ko var nodot tālāk; mudina dalībvalstis piemērot elastīgus noteikumus jaunu mājokļu finansēšanas shēmu plānošanai un īstenošanai, ļaujot vienlīdzīgi izmantot valsts un privātos mājokļus; iesaka stiprināt *InvestEU* programmu 2028.–2034. gada periodam, lai palielinātu no ES budžeta atbalstīto garantiju apjomu pienācīgu, cenas ziņā pieejamu un ilgtspējīgu mājokļu projektiem; aicina Komisiju stiprināt specializētas mājokļu struktūras un turpināt pētīt Eiropas mājokļu aģentūras izveides pievienoto vērtību, kas vāktu un analizētu attiecīgos datus, kurus sniedz valstu statistikas iestādes, *Eurostat* un *Eurofound*, lai atbalstītu paraugprakses apmaiņu, sniegtu tehnisko palīdzību un norādījumus dalībvalstīm un reģionālajām un vietējām iestādēm, kā arī atbalstītu spēju veidošanu visos līmeņos nolūkā maksimāli palielināt sinerģiju un sadarbību starp dažādām iestādēm;

46. uzsver kohēzijas politikas svarīgo lomu ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veicināšanā Eiropas Savienībā, reģionu atšķirību mazināšanā un vienotā tirgus sadrumstalotības un kropļojumu novēršanā; uzskata, ka iespējams vēl vairāk stiprināt tās potenciālu pilsētu un lauku apvidu attīstībai; aicina dalībvalstis izmantot pieejamo elastību, lai mājokļu mērķus varētu iekļaut Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Kohēzijas fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda darbības jomā; aicina sniegt lielāku finansiālu atbalstu vietējām, reģionālajām un pilsētu iestādēm pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu valsts mājokļu attīstībai, vienlaikus mudinot dalībvalstis nodrošināt, ka visos valsts, reģionālajos un vietējos pārvaldības līmeņos ES finansējums tiek izmantots efektīvi un pārredzami; uzsver, ka šādām investīcijām jābūt sasaistītām ar ilgtermiņa pieejamību cenas ziņā, nodrošinot ilglaicīgus ieguvumus kopienām; uzsver, ka publiskais atbalsts mājokļu projektiem būtu jāsaista ar pilsētu un reģionālās attīstības

stratēģijām, kuru pamatā ir laba pārvaldība; aicina saistībā ar ES investīcijām īstenot piekļūstamības pasākumus vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti un izmantot tos kā instrumentu sociālās kohēzijas stiprināšanai; aicina Komisiju mudināt dalībvalstis iesniegt valsts mājokļu deficīta analīzi un valsts mājokļu piedāvājuma plānu, ko papildinātu atļauju piešķiršanas atskaites punkti un finansējuma saskaņošanas pasākumi; mudina dalībvalstis pieņemt daudzgadu mērķus sociālo mājokļu nodrošināšanai, tostarp saistībā ar infrastruktūru un pakalpojumiem; aicina pievērst īpašu uzmanību būvniecības un atjaunošanas projektiem apgabalos, kas ir cietuši no dabas un citām katastrofām un var saskarties ar tām, uzsverot adaptācijas un telpiskās plānošanas nozīmi, un cita starpā efektīvi izmantot Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ESF+ līdzekļus atbalsta pasākumu finansēšanai; uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai Eiropas Reģionālās attīstības fonds un *InvestEU* nodrošinātu atbilstošus instrumentus esošā dzīvojamā fonda modernizācijai;

47. atbalsta EIB lomu publiskā un privātā finansējuma piesaistē cenas ziņā pieejamu mājokļu sektoram; atbalsta EIB grupas rīcības plānu cenas ziņā pieejamu mājokļu jomā un tās nodomu sadarboties ar Komisiju, lai risinātu kopīgās problēmas, kas saistītas ar piekļuvi finansējumam cenas ziņā pieejamu mājokļu būvniecībai, tostarp stimulējot investīcijas inovatīvā būvniecībā ar mērķi samazināt izmaksas un būvniecības laiku; atbalsta ierosmi kopā ar valsts attīstību veicinošām bankām vai iestādēm izveidot Eiropas mēroga investīciju platformu, kuras mērķis būtu palielināt finansējumu pienācīgiem, ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, kā arī atbalstīt dalībvalstis, lai tās vajadzības gadījumā izstrādātu atbilstošus politikas pamatnostādnes, vienlaikus saglabājot EIB kā investīciju bankas lomu un aizsargājot tās AAA reitingu; uzsver, ka EIB var būt svarīga loma sadarbībā ar valsts attīstību veicinošām bankām vai iestādēm, Eiropas Padomes Attīstības banku un starptautiskajām finanšu iestādēm tādu investīciju sniegšanā, ar kurām atbalsta sociālo kohēziju nolūkā nodrošināt pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļus; atkārtoti apstiprina, ka šādas iespējas būtu jāizstrādā, pamatojoties uz atvērtas arhitektūras modeli, nodrošinot valsts attīstību veicinošu banku vai iestāžu jēgpilnu un efektīvu līdzdalību; aicina Komisiju ar labas prakses apmaiņu un Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plāna ātru īstenošanu veicināt valsts attīstību veicinošu banku vai iestāžu darbu, balstoties uz to ilgstošo pieredzi un reģionālajam saiknēm cenas ziņā pieejamo un sociālo mājokļu finansēšanā; atzinīgi vērtē finansēto projektu veidus, piemēram, cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanu kritiski svarīgās profesijās strādājošajiem, kā arī studentu un gados vecāku cilvēku mājokļiem; uzsver, ka EIB atbalstītajās investīcijās par prioritāti ir jānosaka ilgtermiņa pieejamība cenas ziņā; atbalsta tiešsaistes portāla „Vairāk māju. Labākas mājas” izveidi kā pamatu vispārējai Eiropas investīciju platformai; uzskata, ka valsts attīstību veicinošās bankas un iestādes jau no paša sākuma jāiesaista jebkura attiecīga portāla vai instrumenta izstrādē ES līmenī; aicina EIB izpētīt iespēju izveidot

Eiropas finansēšanas platformu, kuras mērķis būtu palielināt finansējumu un atvieglot vērtspapīrošanu pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanai; atzinīgi vērtē EIB jauno vienoto mājokļu portālu, kura mērķis ir sniegt konsultācijas par mājokļiem un veicināt inovācijas būvniecības nozarē; aicina EIB paplašināt gan piekļuvi zemas procentu likmes ilgtermiņa aizdevumiem, kas nodrošināti ar ES garantijām, gan arī mājokļu finansēšanas apjomu un ģeogrāfisko pārklājumu, ņemot vērā ne tikai energoefektivitātes un ilgtspējības kritērijus, bet arī vietējo kopienu vajadzības un prioritātes, kā arī mājokļu fonda renovāciju visā Eiropā; norāda, ka pieaugošais pieprasījums pēc mājokļiem ir jāapmierina ar pasākumiem, kuru mērķis ir palielināt sociālo, pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu;

48. aicina Komisiju analizēt mājokļu cenu dinamiku, tostarp pieejamos pierādījumus par iespējamā ļaunprātīgām spekulācijām, un, pamatojoties uz šo analīzi, aicināt dalībvalstis veikt iespējamus atbilstīgus pasākumus; uzsver, ka ir svarīgi saglabāt finanšu stabilitāti un nodrošināt, ka finanšu instrumenti veicina pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanu visiem; aicina Komisiju un dalībvalstis uzlabot nekustamā īpašuma darījumu pārredzamību, tostarp uzlabojot datu vākšanu un izmantojot iespējamos ES līmeņa instrumentus; aicina Komisiju un dalībvalstis apmainīties ar datiem un paraugpraksi cīņā pret ļaunprātīgām finansializācijas praksēm un spekulatīviem pirkumiem un tā samazināt iespēju destabilizēt vietējos mājokļu tirgus; aicina dalībvalstis pieņemt pasākumus ar mērķi stimulēt tukšo un pamesto mājokļu atkārtotu izmantošanu, jo tas ir būtiski, lai palielinātu piedāvājumu, aizsargātu pieejamību cenas ziņā un atdzīvinātu kopienas; uzsver, ka publiskajām investīcijām mājokļos būtu jākalpo sabiedrības interesēm un jānodrošina ilgtermiņa vērtība; atzinīgi vērtē valsts īpašumtiesību modeļus, kuros mājokļi paliek valsts pārvaldībā, kas noteiktos apstākļos varētu būt noderīgi ļaunprātīgas finansializācijas prakses novēršanai, taču vienlaikus uzsver, ka likumīgi ir arī mājokļu projekti, kas nonāk privātā īpašumā; uzsver, ka dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai brīvi izvēlēties šo projektu pārvaldīšanas veidu saskaņā ar savu valsts politiku;

Atbalsts mājokļu pieprasījumam

Jaunieši

49. uzsver nepieciešamību pievērst īpašu uzmanību jaunākajām un nākamajām paaudzēm, jo īpaši reģionos, kur ekonomiskā neatkarība ir zema un jaunieši ilgāk paliek dzīvot kopā ar vecākiem; norāda, ka jaunieši arvien vairāk ir atkarīgi no īres tirgus, jo īre ir

viņu galvenais mājokļa lietošanas tiesību veids[58], un tādēļ aicina noteikt stingrākas īrnieku un īpašuma tiesības un aizsardzību, lai jaunākajām paaudzēm nodrošinātu stabilitāti un pieejamību cenas ziņā; aicina Komisiju izpētīt un veicināt reģionālo un vietējo paraugpraksi attiecībā uz iniciatīvām jauniešu mājokļu jomā un vienkāršot procedūras, tostarp pirmreizējo pircēju shēmas; aicina dalībvalstis un vietējās pašvaldības veicināt pasākumus, kas jauniešiem ļautu piekļūt mājokļa kredītiem, ieskaitot tādus stimulus kā samazinātas darījumu maksas pircējiem jauniešiem un pirmreizējiem pircējiem; aicina atbrīvot no darījumu nodokļiem tos, kas iegādājas īpašumu pirmo reizi un to apdzīvo noteiktu laiku; atbalsta aizdevumu ar zemām procentu likmēm piešķiršanu jauniešiem un pirmreizējiem mājokļu pircējiem; uzsver, ka par sociālās un nodarbinātības politikas stratēģisku dimensiju būtu atzīstama cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšana jauniešiem, kuri ienāk darba tirgū; aicina dalībvalstis iekļaut jauniešu mājokļu vajadzības savās valsts reformu programmās Eiropas pusgada ietvaros; aicina dalībvalstis pielāgot plānošanas tiesību aktus, lai jaunieši uz ģimenei piederošas zemes varētu būvēt mājokļus par pieņemamu cenu un tādējādi tiktu nodrošināti lauku un starppaaudžu mājokļu risinājumi; aicina dalībvalstis pieņemt īpašus stimulus, tostarp ES fondu izmantošanu, jauniešiem pieejamu un sociālo mājokļu būvniecībai un renovācijai; aicina apsvērt dažādas ierosmes, piemēram, nodokļu stimulus vai īrnieku atbalsta pasākumus, tiem nelielo nekustamo īpašumu īpašniekiem, kuri ar ilgtermiņa līgumiem izīrē mājokļus ģimenēm vai jauniešiem, jo īpaši reģionos, kur tirgus spēki izraisa mājokļu izmaksu pieaugumu; ierosina paredzēt, ka arī citi finansiālie stimuli īpašniekiem var samazināt īres cenas un vienlaikus palielināt īrei pieejamo mājokļu skaitu; uzsver, ka ir svarīgi vienkāršot administratīvās un ar darījumiem saistītās procedūras, tostarp attiecībā uz papildu izmaksām un ar mājokli saistītām izmaksām, lai uzlabotu pārredzamību, paredzamību un pieejamību cenas ziņā, jo īpaši jauniešiem un pirmreizējiem pircējiem visā ES;

50. mudina Komisiju iesniegt priekšlikumu Padomes ieteikumam par jauniešu mājokļu krīzes risināšanu, lai uzlabotu jauniešu piekļuvi pienācīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem; uzsver — lai īstenotu šādu Padomes ieteikumu, dalībvalstīm būtu brīvprātīgi jāiesniedz valsts rīcības plāni, kuros izklāstīti konkrēti pasākumi un attiecīgā gadījumā jauna politika, lai risinātu problēmas, kas pievēršas jauniešu problēmām saistībā ar mājokļa pieejamību cenas ziņā un viņu izslēgšanu no mājokļu pieejamības;

51. aicina Komisiju un dalībvalstis garantēt pienācīgus, ilgtspējīgus un cenas ziņā pieejamus mājokļu risinājumus studentiem; uzsver

---

58 *Paz-Pardo, G., "Younger generations and the lost dream of home ownership",* Eiropas Centrālās bankas tīmekļa vietne, 2022. gada 26. janvāris https://www.ecb.europa.eu/press/research-publications/resbull/2022/html/ecb.rb220126~4542d3cea0.en.html.

nepieciešamību veicināt labāku piekļuvi īres mājokļu risinājumiem ar mērķi atbalstīt studentu mobilitāti valsts iekšienē, kad tie pārceļas uz citu pilsētu, kā arī piedalās Erasmus+, akadēmiskās apmaiņas un stažēšanās programmās; aicina Komisiju ieviest Eiropas studentu mājokļu modeli, kas attiektos ne tikai uz izmitināšanu, bet arī uz studentu labbūtības, kopienas dzīves un personīgās izaugsmes veicināšanu; aicina dalībvalstis izstrādāt valsts mājokļu stratēģijas tā, lai tās ietvertu noteikumus par studentu mājokļiem un uzlabotu valsts un privāto studentu izmitināšanas fondu; uzsver, ka cenas ziņā pieejami studentu mājokļi ir jāatzīst par svarīgu izglītības politikas dimensiju; aicina dalībvalstis nolūkā apmierināt augošo pieprasījumu stimulēt cenas ziņā pieejamu studentu izmitināšanas vietu attīstību netālu no augstākās izglītības iestādēm; aicina Savienību iekļaut jauniešu izmitināšanu savā investīciju un politikas darba kārtībā, tostarp atbalstot studentu centru un citu jauniešu mājokļu iniciatīvu finansēšanu ar publiskā un privātā sektora partnerību palīdzību; aicina ES fondos paredzēt īpašus stimulus cenas ziņā pieejamu un pienācīgu studentu mājokļu būvniecībai; uzsver, ka, lai nodrošinātu cenas ziņā pieejamu piekļuvi kvalitatīviem studentu mājokļiem, kuros pieejami izglītības un sabiedriskie pakalpojumi, ir nepieciešami inovatīvi privātie, publiskie un publiskā un privātā sektora kopīgi finansēšanas mehānismi, kuros publiskais atbalsts papildina privātā sektora ieguldījumu; uzsver, ka ES mājokļu politika būtu jāsaskaņo ar transversāliem mērķiem dzīves prasmju, pilsoniskās līdzdalības un garīgās veselības jomā, kā noteikts paziņojumā par prasmju savienību un Eiropas jaunatnes stratēģijā 2019.–2027. gadam; iesaka izveidot izmēģinājuma projektu ar mērķi plašāk izmantos integrētus studentu mājokļu modeļus, kas apvieno cenas ziņā pieejamus mājokļus ar izglītības un kopienas programmām;

52. atgādina par Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas 2019. gadā pausto apņemšanos nodrošināt, ka ikvienam bērnam Eiropā, kuram draud nabadzība vai sociālā atstumtība, tostarp bezpajumtniecība, ir piekļuve pamattiesībām, piemēram, veselības aprūpei, mājoklim un izglītībai, un pēc tam 2021. gada 14. jūnijā pieņemto Padomes ieteikumu (ES) 2021/1004, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem[59]; uzsver, ka Garantijas bērniem mērķus nevar sasniegt bez vērienīga un īpaši šim nolūkam paredzēta budžeta gan ES, gan valstu līmenī; šajā sakarībā atkārtoti aicina Eiropas Garantijai bērniem piešķirt ievērojamu īpašu budžetu vismaz 20 miljardu EUR apmērā; uzsver steidzamo nepieciešamību piešķirt šo īpašo budžetu nākamajā daudzgadu finanšu shēmā, lai risinātu arvien pieaugošo bērnu nabadzības un sociālās atstumtības, tostarp bezpajumtniecības, problēmu;

---

59 OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

Mājsaimniecības ar zemiem un vidējiem ienākumiem

53. aicina dalībvalstis risināt grūtības saistībā ar mājokļu pieejamību mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem, īpašu uzmanību pievēršot stratēģiski svarīgiem un kritiski svarīgās profesijās strādājošiem, tostarp veselības aprūpes darbiniekiem, skolotājiem, tiesībaizsardzības amatpersonām, ugunsdzēsējiem, sociālajiem un aprūpes darbiniekiem un citiem svarīgiem sabiedrisko pakalpojumu jomas darbiniekiem, vienlaikus nodrošinot līdzsvarotu līgumu sistēmu, kas aizsargā gan neaizsargātus īrniekus, gan mazos izīrētājus; aicina dalībvalstis kā paraugpraksi izveidot pakalpojumu mājokļu modeļus, ar kuriem īpašu uzmanību pievērš stratēģiski svarīgiem un kritiski svarīgās profesijās strādājošajiem; aicina atbalstīt visas cenas ziņā pieejamu mājokļu iespējas, tostarp īres, valsts, kooperatīvos, ierobežotas peļņas un bezpeļņas modeļus, un šādi nodrošināt ilgtermiņa pieejamību cenas ziņā un stabilus un drošus īres līgumus; mudina dalībvalstis pārskatīt un vajadzības gadījumā pielāgot savus kritērijus par pieejamību cenas ziņā, lai tie patiesi atspoguļotu dzīves dārdzību un nodrošinātu mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem efektīvu piekļuvi pienācīgiem, ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem;

54. atzinīgi vērtē Komisijas 2025. gada 5. jūnijā uzsākto apspriešanos un ņem vērā valsts atbalsta noteikumu pārskatīšanu attiecībā uz vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem (VTNP) ar mērķi veicināt pienācīgu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu mājokļu ātrāku un efektīvāku nodrošināšanu, vienlaikus sekmējot lielāku elastību valsts mēroga investīciju vecināšanā; uzsver, ka dalībvalstīm saskaņā ar subsidiaritātes principu vajadzētu būt rīcības brīvībai atbalstīt šo procesu atbilstoši savām vietējām, reģionālajām vai valsts vajadzībām; uzsver, ka ir ļoti svarīgi attiecībā uz visām ierosinātajām VTNP noteikumu izmaiņām katrā valstī atsevišķi veikt *ex-ante* ietekmes novērtējumu; uzsver, ka jebkāda valsts atbalsta noteikumu pārskatīšana nedrīkst notikt uz dalībvalstu investīciju sociālajā mājokļu sektorā rēķina, bet gan ar to vajadzētu nodrošināt lielāku elastību nolūkā veicināt publiskās investīcijas mājokļu sektorā, vienlaikus respektējot valstu tirgu daudzveidību; atzīst riskus, kas būtu jāņem vērā, tostarp iespējamu privātā un publiskā sektora izstumšanu, investīciju novirzīšanu no sociālajiem mājokļiem, saderību ar ES tiesu praksi un vienotā tirgus integritāti; atgādina par VTNP sākotnējo mērķi un to, ka darbības jomas paplašināšana, iekļaujot plašākas mērķa grupas, nedrīkst novirzīt resursus no visneaizsargātākajām grupām; pauž bažas par to, ka sociālo mājokļu mērķgrupas paplašināšana saskaņā ar šiem noteikumiem var saasināt tirgus izkropļojumus un apdraudēt godīgu konkurenci; uzsver, ka cenas ziņā pieejamu mājokļu nodrošināšanā ir būtiski saglabāt rūpīgu līdzsvaru starp sociālo mājokļu vajadzību apmierināšanu un konkurētspējīga, efektīva mājokļu tirgus saglabāšanu visiem – gan publiskajiem, gan privātajiem – pakalpojumu sniedzējiem; uzsver nepieciešamību

nodrošināt, lai jebkura turpmāka sistēma, kas saistīta ar cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, arī turpmāk būtu atvērta, ļaujot tajā piedalīties gan publiskajiem, gan privātajiem uzņēmējiem, un tādējādi tiktu saglabāti vienlīdzīgi konkurences apstākļi un novērsta nepamatota izslēgšana no tirgus;

Ģimenes

55. uzskata, ka ir jāveicina Eiropas rīcības plāns ģimeņu atbalstam, pievēršot īpašu uzmanību daudzbērnu ģimenēm, vientuļo vecāku ģimenēm un neaizsargātām ģimenēm, kuras saskaras ar nedrošību mājokļu jomā; aicina Komisiju un dalībvalstis iekļaut ģimenes mājokļu vajadzības Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānā un Eiropas Garantijā bērniem, nodrošinot, ka neviens bērns neaug nepiemērotā mājoklī; atzīst, ka starp paaudzēm ir atšķirības attiecībā uz mājokļu pieejamību un to, ka novēlota piekļuve mājoklim ierobežo jaunāko paaudžu iespēju dzīvot neatkarīgi un izdarīt brīvas izvēles dzīvē, kā arī saasina Eiropas demogrāfiskās problēmas; atgādina, ka mājokļi ir būtisks faktors, lai atbalstītu ģimeņu veidošanu un risinātu demogrāfiskās lejupslīdes problēmu, jo īpaši reģionos, kuros samazinās iedzīvotāju skaits un no kuriem iedzīvotāji izceļo; brīdina, ka neatbilstīga mājokļu politika apdraud demogrāfisko izaugsmi ES; atgādina, ka Eiropa ir novecojošs kontinents, un tas rada problēmas mājokļu nozarei; aicina Komisiju visus ar mājokļiem saistītos politikas virzienus pielāgot novecošanas procesam un prasa izstrādāt mājokļu politiku, kas nodrošina savlaicīgu piekļuvi cenas ziņā pieejamiem mājokļiem, samazina neveselīgu mājokļu skaitu un veicina stabilitāti ģimenēm visos dzīves posmos; mudina dalībvalstis iekļaut demogrāfiskās prioritātes savās valsts mājokļu stratēģijās un gaidāmajās ES finansēšanas programmās; aicina dalībvalstis ieviest mērķtiecīgus finansiālus stimulus ģimenēm, lai sekmētu mājokļa īpašumtiesību iegūšanu un ilgtermiņa nomas līgumu slēgšanu, tādējādi mazinot to finansiālo slogu, kas pozitīvi ietekmētu demogrāfiskās tendences un stiprinātu sociālo stabilitāti Eiropā; aicina dalībvalstis pilnībā iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības mērķtiecīgu mājokļu programmu izstrādē ģimenēm; atzīst, ka privātie mājokļu uzkrājumu fondi ir praktisks un efektīvs instruments, kas ļauj indivīdiem un ģimenēm investēt mājokļos un veicina hipotekārā finansējuma pieejamību; aicina dalībvalstis veicināt šo pasākumu īstenošanu un popularizēšanu kā daļu no plašākiem centieniem risināt mājokļu krīzi; ar lielām bažām norāda, ka pārapdzīvoti vai nestabili mājokļi ietekmē bērnu izglītības rezultātus; prasa būtiski palielināt Eiropas Garantijai bērniem pieejamos līdzekļus, lai nodrošinātu piekļuvi pienācīgam mājoklim un ar to saistītām sociālajām vajadzībām; prasa katru gadu uzraudzīt progresu bērniem pieejamo mājokļu nabadzības izskaušanā visā ES un ziņot par to;

56. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt piekļūstamus un vecumam atbilstošus mājokļus vecāka gadagājuma cilvēkiem; atzīst

problēmas, ar kurām saskaras vecāka gadagājuma cilvēki saistībā ar uzturēšanas izmaksām un aprūpes vajadzībām; norāda uz problēmām, ar kurām saskaras gados vecāki mājokļu īpašnieki, kuri nevar atļauties renovēt savus īpašumus, lai tie atbilstu jaunajiem energoefektivitātes standartiem; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt mērķtiecīgus, brīvprātīgus un nebirokrātiskus atbalsta pasākumus neaizsargātiem mājokļu īpašniekiem; mudina dalībvalstis un vietējās pašvaldības veicināt daudzu paaudžu kopdzīvošanu, kopienā balstītus as mājokļus, kopdzīvošanas iniciatīvas un citus inovatīvus risinājumus gan ilgtermiņa aprūpei, gan senioru dzīvošanai, kas var radīt ekonomiskus un sociālus ieguvumus, palīdzēt mazināt spiedienu uz sociālās aprūpes sistēmām un stiprināt vietējās kopienas; atzīst integrētu pensionāru kopienu un senioru kopdzīves modeļu nozīmi, kas ļauj vecāka gadagājuma cilvēkiem ilgāk dzīvot neatkarīgi, samazinot atkarību no ilgtermiņa aprūpes;

57. uzsver, ka dalībvalstīm, mājokļu aģentūrām un privātajam sektoram būtu jāsniedz pienācīga palīdzība personām, kuras skārusi vardarbība ģimenē, piemēram, pagaidu ārkārtas izmitināšana patversmēs un aprūpes centros, un ka šīm personām būtu jāpiedāvā risinājumi ar ātrām administratīvām procedūrām; aicina Komisiju ES mājokļu politikā integrēt ar dzimumu saistītas vardarbības apsvērumus;

Cilvēki ar invaliditāti

58. aicina Komisiju un dalībvalstis pievērst pienācīgu uzmanību jautājumam par piekļūstamu mājokļu nodrošināšanu personām ar invaliditāti; brīdina par ļoti nelielu piekļūstamu mājokļu piedāvājumu un tā nelabvēlīgo ietekmi uz personu ar invaliditāti sociālekonomisko integrāciju un to spēju dzīvot neatkarīgi; aicina padarīt mājokļu fondu piekļūstamāku personām ar invaliditāti; mudina Komisiju un dalībvalstis ievērojami palielināt piekļūstamo mājokļu piedāvājumu un ieviest mehānismus, kas nodrošina pietiekamu piekļūstamo mājokļu īpatsvaru jaunbūvēs; aicina pilnībā īstenot ES Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam. uzsver, ka piekļūstami mājokļi ir priekšnosacījums personu ar invaliditāti pilnvērtīgai līdzdalībai sabiedrībā; aicina veikt mērķtiecīgus un efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām noteikto mājokļu piekļūstamības prasību pilnīgu un konsekventu īstenošanu; uzsver nepieciešamību nodrošināt gan cenas ziņā pieejamu un piekļūstamu mājokļu pieejamību un uzturēšanu, gan arī tādu pienācīgu kopienā balstītu atbalsta pakalpojumu sniegšanu, kas pielāgoti indivīdu funkcionālajām un kognitīvajām spējām, tostarp atbalstīti dzīves apstākļi; atbalsta publiskās, publiskās un privātās partnerības un privātās kooperatīvās mājokļu iniciatīvas, tostarp personām ar invaliditāti, kurās kopienas kopīgi izstrādā un pārvalda mājokļu projektus, jo tas veicina sociālo kohēziju un nodrošina ilgtermiņa pieejamību cenas ziņā; aicina dalībvalstis nodrošināt visaptverošu,

piekļūstamu un sistēmisku kopienā balstītu pakalpojumu sniegšanu personām ar invaliditāti; uzsver, ka dzīvesvietā sniegti atbalsta pakalpojumi ir būtiski, lai nodrošinātu neatkarīgu dzīvi un sociālo iekļaušanu un novērstu to, ka cilvēki ar invaliditāti ir spiesti meklēt palīdzību aprūpes iestādēs;

Bezpajumtniecība

59. uzsver, ka bezpajumtniecība ir vissmagākā nabadzības un sociālās atstumtības forma; atgādina, ka rīcība bezpajumtniecības jomā galvenokārt ir dalībvalstu kompetencē, savukārt ES būtu jāatbalsta un jākoordinē šie centieni; aicina stiprināt Eiropas platformu bezpajumtniecības apkarošanai, lai koordinētu informāciju un apmainītos ar to, kā arī dalītos ar labu praksi; aicina Komisiju nodrošināt sinerģiju starp ES nabadzības novēršanas stratēģiju, jauno Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānu, Eiropas platformu bezpajumtniecības apkarošanai un Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānu; aicina visā ES vērienīgi un ātrāk īstenot Eiropas Garantiju bērniem, lai novērstu un risinātu bērnu bezpajumtniecības problēmu; aicina Komisiju sniegt tehnisko palīdzību, palīdzēt spēju veidošanā un atbalstīt politiku bezpajumtniecības jomā, kā arī uzraudzīt šajā jomā panākto progresu; aicina Komisiju un valstu statistikas iestādes uzlabot mājokļu datu vākšanu un saskaņošanu; norāda, ka stratēģija "Mājoklis vispirms" ir pierādījusi savu efektivitāti noteiktos valstu kontekstos, bet tās īstenošana joprojām ir katras dalībvalsts atbildība; aicina dalībvalstis izstrādāt un īstenot mājokļu stratēģijas bezpajumtniecības samazināšanai un paplašināt uz pierādījumiem balstītus pasākumus, piemēram, programmu "Mājoklis vispirms"; aicina dalībvalstis nodrošināt, ka bezpajumtniekiem ir pieejams sociālais mājoklis; aicina dalībvalstis Eiropas Garantijas bērniem īstenošanas ietvaros pieņemt valsts mērķus, ar kuriem novērš bērnu izlikšanu no mājokļa gadījumos, kad pastāv nepārprotams bezpajumtniecības risks; aicina dalībvalstis novērst bezpajumtnieku diskriminācijas situācijas; atzīst nevalstisko organizāciju nozīmi lomu bezpajumtniecības novēršanā un mājokļu stabilitātes sekmēšanā;

Datu apmaiņa un analīze

60. uzstāj, ka tirgus intervences ir jābalsta uz publisko iestāžu rīcībā esošiem uzticamiem datiem; uzsver publisku datu nozīmi mājokļu politikas veidošanā; atzinīgi vērtē to, ka ir pieņemta Regula par Eiropas statistiku par iedzīvotājiem un mājokļiem[60], kas nodrošinās *Eurostat* labākas iespējas vākt datus par mājokļu apstākļiem un piekļuvi mājokļiem visā ES; aicina Komisiju saistībā ar nesen

---

60 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/2458 (2025. gada 26. novembris) par Eiropas statistiku par iedzīvotājiem un mājokļiem, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 862/2007 un atceļ Regulas (EK) Nr. 763/2008 un (ES) Nr. 1260/2013 (OV L, 2025/2458, 12.12.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2458/oj).

pieņemto regulu par Eiropas statistiku par iedzīvotājiem un mājokļiem uzsākt jaunus izmēģinājuma projektus un priekšizpēti, pievēršot uzmanību cilvēku ar invaliditāti piekļuvei pienācīgiem un cenas ziņā pieejamiem mājokļiem; aicina *Eurostat* vākt, analizēt un kopīgot valsts, reģionālā un vietējā līmeņa mājokļu datus, izmantojot jaunizveidotu īpašu ES digitālo platformu, lai atbalstītu uz pierādījumiem balstītas politikas veidošanu, uzlabotu pārredzamību, uzraudzītu brīvo mājokļu skaitu, nepietiekamu izmantošanu un to pārveides potenciālu, kā arī sniegtu ES Ēku fonda observatorijai papildu informāciju par mājokļu un ēku inženiertehnisko sistēmu kvalitāti; aicina Komisiju vākt un publicēt pa dzimumiem dalītus datus attiecībā uz piekļuvi mājokļiem un sociālo mājokļu programmām; aicina Komisiju sagatavot ikgadēju Eiropas mājokļu ziņojumu ar mērķi novērtēt mājokļu situāciju Eiropā, kurā būtu jāiekļauj dati par pieejamību cenas ziņā, īres maksu un cenu attīstību, zemes un nekustamā īpašuma īpašumtiesībām, īpašumtiesību drošību, bezpajumtniecību un atstumtību mājokļa jomā; aicina sagatavot papildu periodiskus ziņojumus par mājokļu jomai paredzēto ES līdzekļu piešķiršanu un ietekmi; aicina dalībvalstis pieprasīt vietējām iestādēm sniegt periodiskus ziņojumus par infrastruktūras kapacitātes saskaņošanu ar mājokļu projektiem, sekot līdzi datiem par brīvajiem mājokļiem un ieviest stimulus īpašniekiem renovēt un izīrēt brīvos mājokļus; aicina ES uzlabot uzraudzību un vajadzības gadījumā nodrošināt dalībvalstīm instrumentus mājokļu nekustamā īpašuma tirgus labākai pārraudzībai; aicina Komisiju Eiropas pusgada procesā un konkrētām valstīm adresētos ieteikumos nodrošināt spēcīgāku uzsvaru uz cenas ziņā pieejamu, ilgtspējīgu un pienācīgu mājokļu rādītājiem; datu trūkuma novēršanai aicina pilnībā izmantot ES Zemes novērošanas centra izmēģinājuma projektu un tā uzlabot zemes monitoringu un apzināt labu praksi, ar ko atbalsta jauniešu piekļuvi zemei; aicina dalībvalstis uzlabot savu zemes tirgu pārredzamību un risināt problēmu, kas saistīta ar noteiktu grupu, piemēram, gados jaunu lauksaimnieku, piekļuvi zemei; aicina Komisiju izstrādāt metodiku mājokļu datu vākšanai un apstrādei un noteikt vienotus rādītājus salīdzināmības nodrošināšanai starp dalībvalstīm; prasa mājokļu izdevumus ņemt vērā dzīves dārdzības, iedzīvotāju pirktspējas un vispārējās labklājības novērtēšanā; aicina saskaņotajā patēriņa cenu indeksā (SPCI) iekļaut īpašnieku apdzīvotu mājokļu izmaksas, lai inflācijas statistikā labāk būtu atspoguļotas mājokļu reālās izmaksas;

°

° °

61. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, Eiropadomei, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Eiropas Reģionu komitejai un ES reģionālo pašvaldību vadītājiem.